

Den 6. oktober 2011

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Inspektion af Himmelev den 28. september 2010

ENDELIG

J.nr. 2010-3246-0618/PH

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning.....	3
2.	Generelt om Himmelev	4
3.	Bygningsmæssige forhold mv.....	5
	3.1. Administrationsafsnittet.....	8
	3.2. Skoleafsnittet	8
	3.3. Aktivitetsafsnittet.....	9
	3.4. Boligafsnittet	10
	3.4.1. Værelser	11
	3.4.2. Baderum	12
	3.4.3. Fællesarealer.....	12
4.	Børnene..	13
	4.1. Generelt	13
	4.2. Visitation	14
	4.3. Handleplaner/behandlingsplaner.....	16
	4.4. Brugerindflydelse, forældrekontakt og forældreindflydelse	19
	4.5. Medicin, læge mv.....	22
	4.6. Undervisning.....	24
	4.7. Fritidsordning	27
	4.8. Daglig struktur og fritid.....	28
	4.9. Overlevering	31
	4.10. Økonomiske forhold.....	31
	4.11. Mobiltelefoner, internet, tv mv.	32
	4.12. Ryge- og alkoholpolitik.....	34
	4.13. Seksuel adfærd.....	34
	4.14. Vold mv.....	35
5.	Magtanvendelse.....	37
	5.1. Regler om magtanvendelse i institutioner for børn og unge.....	37
	5.2. Regler om magtanvendelser på skolen	42
	5.3. Lukkede døre og frisk luft	44
	5.4. Modtagne registreringer.....	45
	5.5. Anvendelse af skemaer mv.	45
	5.6. Lidt om sagerne	49
	5.7. Region Sjællands tilsyn med Himmelevs anvendelse af.....	54
	magtanvendelsesbekendtgørelsen.....	54
6.	Personaleforhold.....	58

7. Tilsynsordning.....	60
7.1. Generelt.....	60
7.2. Region Sjællands tilsyn.....	62
7.3. Det personelle tilsyn.....	63
Opfølgning.....	65
Underretning.....	65

---

1. Indledning

Efter ombudsmandslovens § 7, stk. 1, omfatter ombudsmandens kompetence alle dele af den offentlige forvaltning. Efter § 18 i loven kan ombudsmanden undersøge enhver institution eller virksomhed og ethvert tjenestested der hører under ombudsmandens virksomhed.

Som et led i denne inspektionsvirksomhed foretog jeg og to af mine medarbejdere den 28. september 2010 inspektion af Himmelev – et behandlingstilbud for børn og unge (i det følgende blot Himmelev) som ligger i Hvalsø på Sjælland.

Inspektionen bestod af en indledende og afsluttende samtale med Himmelevs ledelse og andet personale, en samtale med 3 forældre sammen, heraf 2 repræsentanter for forældrerådet, og en rundvisning på Himmelev. En repræsentant fra Region Sjællands socialafdeling deltog også under inspektionen.

Børnene og forældrene var forud for inspektionen blevet gjort bekendt med inspektionen og muligheden for i den forbindelse at få en samtale med mig og mine medarbejdere. Ud over den ovenfor nævnte samtale med 2 repræsentanter fra forældrerådet og en anden forælder, havde jeg en samtale med 2 af børnene sammen. Begge samtaler handlede om generelle forhold vedrørende Himmelev. Forældrene og børnene har efterfølgende hver især fået breve fra mig om de forhold der blev drøftet under samtalerne. Jeg sendte Himmelev kopi af brevene og bad om nærmere oplysninger vedrørende enkelte forhold. Jeg modtog svar fra Himmelev i brev af 13. oktober 2010.

Under inspektionen bad jeg om at låne Himmelevs skriftlige materiale om 3 magtanvendelser der (ifølge et notat fra Region Sjælland) havde fundet sted på Himmelev i 2009, og de magtanvendelser der måtte have fundet sted i 2010 indtil inspektionstidspunktet. Jeg bad også om regionens tilbagemelding i de konkrete sager. Under inspektionen modtog jeg materialet der er gennemgået i pkt. 5.6 nedenfor.

Jeg modtog også kopi af behandlingsplaner for 2 af Himmelevs børn. Jeg henviser til pkt. 4.3 nedenfor.

Under inspektionen modtog jeg desuden et eksemplar af en (grøn) mappe med informationsmateriale der udleveres til nyansat personale på Himmelev.

På Himmelevs hjemmeside www.himmelevbehandlingshjem.dk findes nærmere oplysninger om Himmelev. Himmelev oplyste telefonisk forud for inspektionen at Himmelev ikke har andet generelt informationsmateriale om Himmelev, herunder en husorden.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Himmelev og Region Sjælland for at myndighederne kunne få lejlighed til at komme med eventuelle bemærkninger til de faktiske forhold som beskrevet i rapporten. Himmelev og Region Sjælland er i breve af henholdsvis 20. og 23. september 2011 kommet med sådanne faktuelle bemærkninger der er indarbejdet i denne rapport.

2. Generelt om Himmelev

Himmelev er et døgn- og dagtilbud for børn og unge med autisme, aspergers syndrom og andre forstyrrelser inden for autismeområdet samt svære opmærksomhedsforstyrrelser.

Himmelev tager imod børn og unge mellem 5 og 18 år, men det er muligt at forlænge opholdet ud over det 18. år indtil der findes et velegnet tilbud, eller hvis alle parter vurderer at den unge vil kunne profitere særlig godt af det. I det følgende dækker betegnelsen børn både børn og unge.

Himmelev er etableret i 1926 og har tidligere været selvejende, men blev i 2007 et regionalt tilbud under Region Sjælland.

Indtil sommeren 2010 lå Himmelev i Himmelev ved Roskilde, men flyttede på det tidspunkt ind i helt nyt byggeri i Hvalsø der ligger ca. i midten af en trekant mellem Roskilde, Ringsted og Holbæk. Himmelev hed tidligere Himmelev Behandlingshjem og valgte at beholde navnet Himmelev efter flytningen på grund af navnets lange og positive renommé (og tilføjelse – et behandlingstilbud for børn og unge).

Himmelev råder over i alt 20 døgnpladser, 6 dagpladser og 22 pladser i en intern skole som alle døgn- og dagbørn i den skolepligtige alder tilbydes plads i. Daggruppen var på inspektionstidspunktet normeret til 4, men havde på det tidspunkt 6 børn på grund af ekstra behov. Fra januar 2011 blev gruppen opnormeret til 6 børn.

Før flytningen havde Himmelev 3 afdelinger, men har nu kun 2 afdelinger (bolig A og B). De 2 afdelinger er lige store. På hver afdeling er børnene inddelt i 2 grupper.

Placeringen af børnene på de 2 afdelinger sker ikke ud fra deres alder, men efter deres funktionsniveau. Bolig A er til børn der har diagnosen infantile autisme og retardering, mens bolig B er til børn der har forskellige diagnoser inden for autismeområdet, herunder Asperger Syndrom. I begge boliger har nogle af børnene også (svære) opmærksomhedsforstyrrelser og tilgrænsende psykiatriske diagnoser.

Tidligere modtog Himmelev også børn med en psykiatrisk lidelse/diagnose, men målgruppen er nu specificeret til kun at omfatte autismspektrumsforstyrrelser. Ændringen af målgruppebetegnelsen skete før flytningen. Alle børnene er undersøgt og udredt af en børnepsykiater inden de visiteres til Himmelev.

Der er stor efterspørgsel på plads i Himmelev, både i døgn- og dagdelen. Ved flytningen til Hvalsø var alle pladser dog ikke optaget idet Himmelev havde ventet med at tage nye børn ind indtil de flyttede ind i det nye byggeri.

Himmelev er oprettet og drives efter servicelovens § 67, stk. 2 (døgntilbuddet), og § 36 (fritids- og daggruppetilbuddet). Undervisningen sker efter folkeskolelovens § 20, stk. 4 og 5, og specialundervisningsbekendtgørelsen.

Himmelev bygger sit behandlingsarbejde på et værdigrundlag der er nærmere beskrevet på Himmelevs hjemmeside. Kvaliteten i tilbuddet er beskrevet gennem 3 indsatsområder som er henholdsvis indsatsen over for børnene, samarbejdet med forældrene og det interne samarbejde.

3. Bygningsmæssige forhold mv.

Himmelev flyttede som allerede nævnt til nyopførte bygninger i Hvalsø i sommeren 2010. Bygningerne ligger i grønne omgivelser få minutter fra Bistrup Skovene. Den officielle indvielse fandt sted den 6. oktober 2010, det vil sige efter inspektionen.

Vejen som Himmelev ligger på, er en helt ny vej der er opkaldt efter Sofie Madsen som i 1926 oprettede Himmelev.

Himmelev består af 3 spredte og lave bygninger der indeholder boliger, administration, skole, lokaler til daggruppen og aktivitetsområder. Bygningerne er alle i én etage i varierende højde, form og størrelse. De enkelte bygninger er i forskudte plan der er til-

passet grundens naturlige terræn, og de er sammensat af mindre bygninger og sammenbindende bygningsdele. Bygningerne er primært opført i gule mursten med enkelte dele af bygningerne i hvidkalkede mursten og behandlet træ. Det samlede bebyggede areal er 2.650 m².

Adgang til bygningerne sker via de åbne arealer mellem bygningerne. Der er anlagt flere terrasser ved alle 3 bygninger, og nogle af terrasserne er indrettet med havemøbler. Bygningerne og terrasserne er omgivet af små arealer med græs og anden beplantning.

Den første og mindste bygning som er placeret ved parkeringspladsen, huser administrationen. Den anden bygning som ligger bag administrationsbygningen, huser skolen og aktivitetsområder. Den tredje og største bygning som ligger over for skole- og aktivitetsbygningen, huser boligafsnittet med 2 identiske boligafdelinger i åben forbindelse (bolig A og B). Mellem denne bygning og de andre bygninger er der en asfalteret vej.

Der er udendørsarealer i tilknytning til skolen og begge boligafdelinger. Foran indgangen til skolen er der en lille plads som bl.a. er egnet til boldspil, og til hver boligafdeling hører en åben, hovedsageligt flisebelagt gård med havemøbler og hængekøjer. Fra alle værelserne i boligafsnittet er der udgang til egen terrasse.

Derudover er der et stort udendørs aktivitetsareal for enden af aktivitetsafsnittet og boligafsnittet. Her er der en boldbane med underlag i gummimateriale og huller i siderne der gør det muligt at opsætte bander. Der er også en større asfalteret plads og en bålplads med en tipi-formet overdækning i træ. Bålpladsen er delvist omringet af en stor sandkasse og et område med faldgrus hvor der er ophængt en hængekøje. Det blev oplyst at der også ville komme en gyng. Fra en rapport om et tilsyn med skolen den 31. maj 2011 er jeg desuden bekendt med at der også er kommet en trampolin.

I den anden ende (ved hovedindgangen) er der en stor vikingesten der blev fundet i jorden under udgravningen, og efterfølgende blev hugget til af en lokal kunstner Oluf Manske. Ligesom Jellingestenen har den snoninger der løber som et beskyttende lag rundt om stenen. Denne sten blev afsløret ved den officielle indvielse den 6. oktober 2010 og var derfor dækket til på inspektionstidspunktet. Min beskrivelse af stenen stammer derfor ikke fra egne iagttagelser, men er en gengivelse af oplysninger fra internettet.

Alle udendørsarealerne er omgivet af græs og anden beplantning. Udendørsarealerne bar visse steder præg af at Himmelev på tidspunktet for inspektionen for nyligt var flyttet ind i helt nyt byggeri. Det meste af beplantningen var ny, og nogle steder var der endnu ikke kommet beplantning. Der stod desuden stadig en gravemaskine på arealet ved siden af parkeringspladsen.

Af en rapport om Region Sjællands tilsyn med Himmelev i januar 2011 der findes på regionens hjemmeside (www.regionsjaelland.dk), fremgår det at hældningen på fliserne har vist sig at være uhensigtsmæssig. På et område samler der sig vand ved regn og sne og is ved frost med den konsekvens at der ofte er meget våde børn og/eller børn der falder og slår sig. I rapporten bemærkede tilsynet at hældningen på fliserne dette sted burde tilses og ændres i løbet af sommeren.

Jeg beder om at få oplyst om problemet er løst.

Der er mange mindre trapper indendørs, både i skole- og aktivitetsbygningen og i bygningen med boligafdelingerne, der som nævnt er opført i forskudte planer. Dette medfører at en kørestolsbruger ikke vil have mulighed for at komme rundt ved egen hjælp. Ledelsen oplyste at Himmelev har fået dispensation fra kommunen til ikke at sætte trappelifte op. Baggrunden for at der blev søgt om dispensation, var at trappelifte kan blive benyttet som legetøj for "pilfingre" som nogle af børnene er. Ledelsen oplyste at en sliske/kørestolsrampe vil være for stejl, men hvis der visiteres en kørestolsbruger til Himmelev, vil Himmelev opsætte en trappelift. For så vidt angår adgang til gymnastiksalen blev det endvidere oplyst at man kan komme ind i salen fra den anden side.

Region Sjælland var bygherre på projektet, men Himmelev har selv deltaget aktivt fra start af i byggeprojektet hvor der ved beslutningen om de bygningsmæssige rammer og indretningen er taget hensyn til de særlige forhold som børn med autisme har. F.eks. er lofter og dele af væggene udført i lydæmpende materiale da mange af børnene er støjfølsomme.

Ved alle lokaler er der opsat skilte der med både tekst og billeder (piktogrammer) viser hvad lokalet anvendes til. Disse skilte er udfærdiget af en grafiker.

Af rapporten om regionens tilsyn med Himmelev i januar 2011 fremgår det at ledelse og medarbejdere er begejstrede for de nye fysiske rammer og de muligheder de har givet. For så vidt angår de indvendige rammer kunne man dog godt ønske sig et vind-

fang eller en karnap i hvert af husene hvor børnene kan sætte deres fodtøj om vinteren. Som det fungerer nu, bliver det enten et rod af fodtøj eller vådt og snavset fodtøj ind igennem fællesarealerne.

Jeg beder om at få oplyst om der er fundet en løsning på dette problem.

Der havde desuden været nogle "udfordringer" med lyset indendørs der bl.a. tændte og slukkede på forkerte tidspunkter hvilket var yderst uhensigtsmæssigt, specielt set i forhold til målgruppen. Dette problem var dog løst ved at slå sparefunktionen der automatisk slukkede lyset når der ikke var bevægelse i rummet, fra.

Himmelev har til huse i et flot, nyt og tidssvarende byggeri som alle steder fremstår lyst og indbydende. Udendørsarealerne er store, alsidige og grønne.

3.1. Administrationsafsnittet

Administrationsafsnittet indeholder kontorer, to mødelokaler og et køkken. Der er glasvægge og glassdøre med persienner ind til de enkelte kontorer, og kontorerne og mødelokalerne er indrettet med moderne møbler. Afsnittet indeholder også et legeterapirum som psykologerne bruger ved behandlingen af børnene.

Lokalerne fremstod lyse, flotte og moderne.

3.2. Skoleafsnittet

Skolen ligger i den ene ende af skole- og aktivitetsbygningen. De fleste af skolens lokaler blev besigtiget under inspektionen.

Skolen er som anført i en tilsynsrapport fra Løjre Kommune tydeligt indrettet til undervisning af målgruppen, herunder med mindre og overskuelige undervisningslokaler med birum. Der er desuden en høj grad af tilgængelighed af (trådløst) it og andet audiovisuelt udstyr samt interaktive tavler (Smart Boards).

Eleverne er inddelt i 2 klasser som hver er inddelt i mindre grupper.

Skolen har 4 klasselokaler som ligger 2 og 2 ud fra et L-formet fællesrum hvor der bl.a. er hovedindgang til skolen. Fællesrummet benyttes bl.a. i pauser.

De 2 klasselokaler som blev besigtiget under inspektionen, er indrettet med flere enkelte skriveborde og et større fælles bord. Derudover er der reoler og tavler. I et af de 2 lokaler er der et Smart Board, og i dette lokale er der også opstillet 3 stationære computere. I hvert lokale hænger der en tavle med et program for dagens undervisning der er illustreret med billeder. Klasselokalene har desuden et lille køkken med vask og køleskab. Fra hvert klasselokale er der udgang til en terrasse.

Til hvert klasselokale er der et birum der er indrettet med sofamøbler og legetøj, heraf 2 rum med separat udgang til gangen. Birummene bruges bl.a. til at børnene kan trække sig tilbage efter behov.

Derudover har skolen et nyt og moderne skolekøkken som også bruges af børnene i deres fritid, et pædagogisk værksted med skrivebord og lænestole samt et kontor til skolelederen. Der er 4 separate toiletter i skoleafsnittet.

Alle vægge i skolen er hvide, og gulvene er belagt med lyst linoleum. Lofterne i klasselokalene er lavet i lyddæpende materiale, og nogle dele af væggene i klasselokalene er også beklædt med lyddæpende materiale.

Lokalerne i skolebygningen er rummelige, lyse og veludstyrede, herunder med it mv. Fællesområdet bærer præg af den nylige indflytning da der manglede udsmykning på væggene.

3.3. Aktivitetsafsnittet

Aktivitetsafsnittet ligger i direkte forlængelse af skoleafsnittet. Adgang til aktivitetsafsnittet sker via en separat indgang fra en mindre åben gårdsplads eller via en bred gang der går fra fællesrummet i skolen og hele vejen gennem aktivitetsafsnittet.

Aktivitetsafsnittet indeholder lokaler både til daggruppen, skolen og til fritidsbrug. Lokalerne omfatter bl.a. et kreativt værksted/multirum, et natur- og teknik-lokale, et snoezelrum og en gymnastiksal.

Daggruppens lokaler består af et fællesrum med sofaområde og et nyt og moderne køkken med spiseplads. I tilknytning til rummet er der et mindre legerum med legetøj og et separat toilet med bad. Nogle af møblerne i lokalerne er medbragt fra Himmels forhenværende bygninger.

Multirummet bruges (primært) som musikrum og billedværksted. I et depot ved siden af rummet opbevares der musikinstrumenter og materialer til at male mv.

Ved siden af multirummet ligger natur- og teknik-lokalet som bruges til sløjd og fysik. Brugen af lokalet til fysik sker dog kun i skoletiden, og det er kun en lærer der kan åbne til og arbejde med fysiktingene i lokalet. Der kan arbejdes med sløjd i lokalet både i skoletiden og fritiden.

Lokalet er udstyret med drejebænk, Smart Board og borde med indbygget vask og stikkontakter. Lokalet indeholder desuden en hems (som på inspektionstidspunktet blev brugt til opbevaring).

Det blev oplyst at Himmelev er meget opmærksom på at børnene ikke skader sig selv eller andre med det værktøj der findes i dette lokale.

På den anden side af gangen ligger snoezelrummet. Det er et sanserum med dæmpet belysning fra forskellige lysdekorationer, boblerør med lys mv. og billeder på væg og i loftet. I rummet er der en vandseng med kugledyne og lyskæder til at holde i hånden samt en sækkestol. Der kan spilles beroligende musik, og sengen og stolen har indbygget resonansplade. I lokalet er der et vindue med en persienne til lokalet ved siden af. Rummet giver et meget fredfyldt og roligt indtryk. Det blev oplyst at det benyttes meget.

Alle vægge i aktivitetsafsnittets almindelige lokaler er hvide, og gulvene er belagt med lyst linoleum

For enden af aktivitetsafsnittet ligger gymnastiksalen. Salen har en god størrelse og kan – ud over de sædvanlige sportsaktiviteter – også bruges til forsamlinger. Der er 2 omklædnings- og baderum. Den ene væg i gymnastiksalen består af panoramavinduer og glasdøre. Herfra er der udgang til det udendørs aktivitetsareal. Salen bruges også af fysioterapeuten og aktivitetsmedarbejderen til aktiviteter i fritiden.

Alle lokalerne i aktivitetsafsnittet fremstod flotte.

3.4. Boligafsnittet

Som nævnt huser boligafsnittet 2 identiske boligafdelinger (bolig A og B). Hver afdeling har plads til 10 børn der alle har eget værelse (enkelte 2 værelser, jf. nedenfor)

med egen lille entre og badeværelse samt adgang til egen terrasse. Ved inspektionen besøgte jeg den ene af boligafdelingerne.

Boligafdelingerne er forbundet af en gang hvor der bl.a. ligger kontorer og vagtrum.

Boligafdelingerne er bygget i hestesko-form omkring en gårdhave. På hver boligafdeling er der 8 etrumsværelser der ligger 4 på række i hver sin fløj af boligafdelingen, og 2 torumsværelser der ligger samlet. Torumsværelserne er til børn der kræver særlig støtte. Mellem torumsværelserne er der et mindre opholdsrum hvor de 2 børn der bor på torumsværelserne, har mulighed for et begrænset samvær med hinanden uden at skulle være sammen med flere børn på samme tid. De kan gå ud i fællesskabet med de andre børn hvis de ønsker det.

3.4.1. Værelser

Enkeltværelserne er på 22 m², mens torumsværelserne er på 33 m². Værelserne har store vinduer og glasdøre ud til egen terrasse. Der er parketgulve på alle værelserne. I entreen er der indbyggede skabe med låse som børnene selv kan få nøgle til.

Det blev oplyst at børnene selv kan få lov til at vælge farver til deres værelser og også selv kan vælge gardin/persienner. Børnene kan også selv vælge om de vil have et skilt uden for deres dør med deres navn og/eller billede.

En del af møblerne på værelserne er fra Ikea, men ellers er værelserne personligt indrettet. Af rapporten om Region Sjællands tilsyn med Himmelev i januar 2011 fremgår det at forældrene ved flytningen af Himmelev blev tilbudt at købe inventar til deres børns værelser. Nogle af børnene har mange ting på deres værelser, mens andre har færre. Mange af børnene har tv og computer på værelset.

To af sengene er specialkonstruerede så de ikke kan skilles ad.

Badeværelserne er af en pæn størrelse, og der er fliser på gulvet og væggene.

Himmelev sørger for rengøring af værelserne. For de børn der selv kan gøre rent, aftales fordelingen af de enkelte rengøringsopgaver individuelt med børnene.

Værelserne fremstod store, lyse og rene.

3.4.2. Baderum

Foruden badeværelserne på værelserne er der også 2 baderum på hver boligafdeling. Der er blandt andet badekar, vaskemaskine og tørrestativer i baderummene. Der er også et puslebord der – ligesom håndvasken – kan hæves og sænkes. Nogle af børnene har egen nøgle til baderummet.

Baderummene fremstod pæne og rene.

3.4.3. Fællesarealer

Imellem de 2 fløje i hver boligafdeling er der en opholdsstue og en spisestue i sammenhæng med et køkken. Fra spisestuen er der en dør ud til køkkenet, og mellem køkkenet og spisestuen er der en stor luge med underskabe ud til både køkkenet og spisestuen med en stor bordplade på. Komfuret i køkkenet kan hæves og sænkes. Børnene har mulighed for at fremsætte ønsker til maden, og et barn der har fødselsdag, får lov til at bestemme dagens menu.

Der er adgang fra den ene til den anden fløj gennem opholdsstuen og spisestuen.

Der er parketgulve i opholdsstuen og i spisestuen samt linoleum i køkkenet.

Spisestuen er forholdsvis stor. Ud over 2 store spiseborde er der en indbygget reol med forskellige brætspil og et musikanlæg. På væggen hænger desuden aflåste skabe hvori der opbevares medicin til børnene.

Opholdsstuen ligger i forlængelse af spisestuen. Opholdsstuen er relativ lille i forhold til spisestuen.

Der er et tv-hjørne indrettet med sofabord, almindelige stole og et tv-bord med flad-skærms-tv, dvd-afspiller og PlayStation. I den anden del af stuen er der opsat en computer og siddebolde (i stedet for kontorstole). Der er et par skabe og grønne planter, og der hænger et par billeder på væggene.

Opholdsstuen manglede nogle møbler for at fremstå hyggelig og indbydende. Ledelsen oplyste under inspektionen at der var bestilt en ny sofa (til erstatning for en sofa der var gået i stykker).

Rumfordelingen mellem spisestuen og opholdsstuen er uheldig da opholdsstuen er uforholdsmæssig lille i forhold til den store spisestue. Ledelsen oplyste at de er opmærksomme på dette forhold, og at de overvejede hvordan den arealmæssige fordeling mellem de 2 rum kan ændres. Jeg beder om oplysning om resultatet af disse overvejelser og hvilke tiltag det har givet anledning til.

Under min samtale med børnene fremsatte det ene barn ønske om at der blev opsat endnu en computer i opholdsrummet (i bolig B). Under min senere samtale med ledelsen oplyste ledelsen at der nok godt kunne sættes en ekstra computer op i opholdsstuen hvis der var behov for det. Ledelsen ville tale med personalet om det.

Jeg bad ledelsen om at underrette mig om hvorvidt der blev opsat en computer mere. I brevet af 13. oktober 2010 har Himmelev oplyst at der er opstillet en bærbar computer i opholdsrummet så flere børn kan bruge computer samtidig.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ud over spisestuen og opholdsstuen er der et mindre opholdsareal med køkken og spisebord for enden af værelsesgangen i hver fløj. Der er også fladskærms-tv her.

Fra fællesarealerne og værelsesgangene i fløjene er der udsigt til gårdhaven gennem store vinduer. Radiatorerne på fællesarealerne og gangene er "skjult" med træplanker så de fungerer som bænke.

Fællesarealerne fremstod flotte og lyse.

4. Børnene

4.1. Generelt

Børnene har som nævnt forskellige diagnoser inden for autismeområdet. Nogle af børnene har også (svære) opmærksomhedsforstyrrelser og tilgrænsende psykiatriske diagnoser.

Der er et stort spænd i børnenes funktionsniveau – fra normal begavelse til retardering. Nogle af børnene har ikke et tydeligt sprog.

Generelt gør børnene små fremskridt, men nogle af børnene tager også store "hop". Det er hele tiden "to skridt frem og et tilbage". Af regionens rapport om tilsynet i januar 2011 fremgår det at "der overraskende har været flere børn/unge, der har reageret på flytningen ved, på positiv vis, at have brudt deres gamle mønstre omkring hygiejne".

To af børnene får særlig støtte (1:1). De bor i torumsværelserne, der netop er beregnet til børn der har behov for særlig støtte og ikke kan rumme så meget. Der er ikke tale om egentlige solistprojekter, men Himmelev vil godt kunne have sådanne projekter. Børnene kan som tidligere nævnt gå ud i fællesskabet med de andre børn hvis de ønsker det, men kan også vælge et mere begrænset fællesskab med barnet i det andet torumsværelse.

Fire af børnene har en anden etnisk baggrund. Himmelev bruger tolk når der er behov for det.

Nogle børn er kommet til Himmelev fra andre institutioner, andre direkte fra hjemmet. Geografisk kommer de fleste fra Sjælland, heraf mange fra Roskilde-området.

Nogle af børnene i daggruppen kommer længere væk fra end tidligere. Himmelev tilstræber at dagbørnenes behandlingsmæssige behov også på sigt til fulde vil kunne dækkes via deres dagbehandlingstilbud.

Forudsigelighed/struktur er vigtigt for de fleste af børnene, men på forskellige niveauer. Himmelev bruger også ur og kalender til at skabe struktur for nogle af børnene.

Alle børn og unge er tilknyttet et fast team af pædagoger og lærere.

4.2. Visitation

Hvis det må antages at et barn eller en ung kan trænge til særlig støtte, herunder på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, skal kommunalbestyrelsen undersøge barnets eller den unges forhold, jf. servicelovens § 50, stk. 1. Undersøgelsen kaldes en børnefaglig undersøgelse og gennemføres så vidt muligt i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og den unge, hvis han eller hun er fyldt 15 år. Et tidligere krav om at der som udgangspunkt skulle foreligge samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og fra unge der er fyldt 15 år, blev ophævet ved lov nr. 628 af 11. juni 2010 der trådte i kraft den 1. januar 2011 (Barnets reform).

Efter lovens § 50, stk. 5, skal undersøgelsen munde ud i en begrundet stillingtagen til om der skal iværksættes foranstaltninger til støtte for barnet eller den unge, og i givet fald hvilke. En af de mulige foranstaltninger er efter § 52, stk. 3, nr. 7, at anbringe barnet eller den unge uden for hjemmet på et anbringelsessted, jf. § 66. Det kan f.eks. være på en institution som Himmelev.

Inden der træffes afgørelse om foranstaltninger efter bl.a. § 52, skal der ifølge § 140, stk. 1, udarbejdes en handleplan. Betyder hensynet til barnet eller den unge at man ikke kan vente på at der bliver udarbejdet en handleplan, er det tilstrækkeligt kortfattet at angive formålet med foranstaltningen. Kommunalbestyrelsen har så ansvaret for snarest muligt og senest inden 4 måneder at opstille en handleplan.

Når et barn eller en ung skal anbringes uden for hjemmet, skal der således som udgangspunkt foreligge en undersøgelse af barnets forhold efter § 50 og en handleplan for det videre forløb efter § 140.

Proceduren for visitation til Himmelev er beskrevet på Himmelevs hjemmeside. Ved visitation til Himmelev er børnene som tidligere nævnt undersøgt af en børnepsykiater. Det er ifølge servicedeklarationen for Himmelev en forudsætning for at blive visiteret til Himmelev at der har været foretaget en sådan undersøgelse.

Når en familie og hjemkommune er enige om at søge om plads på Himmelev, sender hjemkommunen relevante sagsakter til Himmelev. Relevante sagsakter er børnepsykiatriske erklæringer, udtalelser fra skole og/eller daginstitutioner, materiale der er udarbejdet i forbindelse med den børnefaglige undersøgelse efter servicelovens § 50 og andet som hjemkommunen og familien anser for relevant.

Himmelevs socialrådgiver modtager sagsakterne og sørger for at sagen bliver behandlet på førstkomende centermøde som forstander, pædagogisk leder, skoleleder, psykologer og socialrådgiver deltager i. Alle har inden da læst sagsakterne, og den første opgave er at vurdere om barnet hører til Himmelevs målgruppe, og hvilken boafdeling barnet i givet fald formodes at høre til.

Hvis barnet hører til Himmelevs målgruppe, og der er eller bliver en ledig plads, retter socialrådgiveren henvendelse til hjemkommunen og beder om at der indhentes tilladelse fra forældrene til at den pædagogiske leder og en psykolog fra Himmelev kan besøge barnets dagtilbud. Efter et sådant besøg drøfter centergruppen endnu engang om barnet skal tilbydes den ledige plads. Er det tilfældet, inviterer Himmelev forældrene og kommunen til et møde med Himmelevs psykolog og socialrådgiver. Formålet

med mødet er at kommunen og forældrene ser og hører om Himmelev så de kan vurdere om de vil tage imod tilbuddet. Bliver alle parter enige om at fortsætte samarbejdet, laves der en plan for barnets indflytning.

Himmelev kan (efter flytningen) også modtage børn med fysiske handicap, men som nævnt i den bygningsmæssige gennemgang er der flere trappeforløb der kræver opsætning af en trappelift hvis Himmelev får en kørestolsbruger.

4.3. Handleplaner/behandlingsplaner

Der skal som nævnt udarbejdes en handleplan inden der træffes afgørelse om foranstaltninger efter § 52 i serviceloven. Det er den anbringende kommune der har ansvaret for at udarbejde handleplanen.

Der er nu – efter ikrafttrædelsen af lov nr. 628 af 11. juni 2010 (Barnets reform) – færre krav til handleplaner. De skal ikke længere indeholde både mål og delmål.

Ifølge § 140, stk. 3-4, skal en handleplan angive formålet med indsatsen og hvilken indsats der er nødvendig for at opnå formålet. Handleplanen skal tage udgangspunkt i resultaterne af den børnefaglige undersøgelse. I forhold til de problemer der er afdekket i denne undersøgelse, skal handleplanen indeholde konkrete mål i forhold til barnets trivsel og udvikling i overensstemmelse med det overordnede formål med støtten. For unge der er fyldt 16 år, skal handleplanen herudover opstille konkrete mål for den unges overgang til voksenlivet. Handleplanen skal også angive indsatsens forventede varighed og i anbringelsessager hvilke former for støtte der selvstændigt skal iværksættes over for familien, både i forbindelse med barnets ophold uden for hjemmet og i tiden efter barnets hjemgivelse.

Af pkt. 294 i den nye vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier (vejledning nr. 11 af 15. februar 2011) fremgår det at det centrale er at handleplanen på en klar og konkret måde angiver både formål og mål for indsatsen. Handleplanen skal desuden sikre en tilstrækkelig systematik i disse sager, sikre en god opfølgning på effekterne af indsatsen, give familien et overblik over sagens forløb og give en konstruktiv overlevering af sagen ved et eventuelt sagsbehandlerskift.

Det følger af pkt. 295 i vejledningen at handleplanens målsætninger skal anføres så specifikt som muligt. Indsatsen og målsætningerne skal beskrives så præcist at de giver konkrete anvisninger på hvad der skal ske i sagen. Samtidig skal målene også beskrives så præcist at det er muligt for både barnet og den unge, familien, kommunen

og personalet i de enkelte foranstaltninger at vurdere sagen og tage stilling til om og hvornår målene er opnået.

Efter servicelovens § 54 skal kommunalbestyrelsen også tilbyde støtte til forældrene i forbindelse med at deres barn bliver anbragt uden for hjemmet.

Når der er iværksat foranstaltninger efter bl.a. servicelovens § 52, stk. 3, skal kommunen løbende følge op på foranstaltningen. Servicelovens § 70 opstiller en række minimumskrav til denne opfølgning, herunder krav om at kommunen skal vurdere om der er behov for at revidere handleplanen.

Den handleplan som den anbringende kommune har udarbejdet, er primært et arbejdsredskab for kommunen selv, jf. pkt. 537 i vejledningen om særlig støtte til børn og unge og deres familier, men kommunen skal i sin aftale med anbringelsesstedet på baggrund af handleplanen klart definere hvilken indsats der skal ydes over for barnet eller den unge. En handleplan følges normalt op af en behandlingsplan som anbringelsesstedet udarbejder, og som evalueres og justeres løbende. Ifølge pkt. 506 i vejledningen om særlig støtte til børn og unge og deres familier skal der udarbejdes overordnede behandlingsplaner for barnet, den unge eller familien hvis det skønnes nødvendigt.

På Himmelev udarbejdes der en specifik behandlingsplan for alle børnene på Himmelev der tager højde for den enkeltes specielle vanskeligheder og udviklingspotentialer. Himmelev anvender en behandlingscyklus der omfatter 5 tværfaglige møder om året for hvert barn, herunder et handleplansmøde (statusmøde).

De mål for behandlingsindsatsen som der skal arbejdes med det næste år, fastsættes en gang om året på et internt behandlingsmøde og på handleplansmødet. Forældrene/de pårørende, kommunen, en repræsentant fra Psykiatrien og den pædagogiske leder deltager i handleplansmødet hvor målene konkretiseres, og hvor det beslutes hvordan de skal udmøntes (som rettesnor) for behandlingsarbejdet. På de følgende 3 statusmøder hvori deltager boafdelingens pædagoger, lærere fra den interne skole, socialrådgiver og psykolog, følges der op på og tages stilling til om målene er nået, og hvad der skal tages med til næste handleplansmøde mv. Behandlingsindsatsen evalueres og justeres på disse møder.

Der laves referat af møderne hvori arbejdsmetode, barnets udvikling og evaluering af indsatsen beskrives.

Nogle af forældrene kommer på handleplansmøderne/statusmøderne med konkrete ønsker til hvilke mål der skal arbejdes med.

Når det vurderes at et barn er modent nok, orienteres barnet om indholdet af Himmelevs oplæg til det årlige handleplansmøde, eller barnet læser selve oplægget. Barnet får mulighed for at komme med kommentarer og tilbud om at deltage i mødet. Enkelte børn deltager også i handleplansmødet. Nogle af børnene deltager også i selve udarbejdelsen af beskrivelsen om dem selv.

Under inspektionen oplyste forstanderen at Himmelevs behandlingscyklus ligger i faste rammer. Det første møde finder sted ca. 3 uger efter indskrivningen, og der afholdes herefter møder med et par måneders mellemrum.

Efter anmodning modtog jeg under inspektionen kopi af 2 typiske behandlingsplaner som Himmelev har udarbejdet for 2 af børnene på Himmelev.

Den ene plan vedrører et barn der blev indskrevet på Himmelev i august 2008, og den anden et barn der blev indskrevet i juni 2009. Der er tale om børn som på det tidspunkt var henholdsvis 12 og 14 år.

Materialet omfatter i begge tilfælde referat af behandlings- og statusmøder, behandlingsoplæg fra boafdeling og psykolog samt en undervisningsplan. I det ene tilfælde er der også et referat af et handleplansmøde – som kommunerne (i dette tilfælde 2 kommuner) havde meldt afbud til.

De nævnte behandlingsplaner indeholder konkrete mål (og delmål) og angivelse af metoder til at opnå disse mål. Det fremgår ikke om der foreligger § 50 undersøgelser, og om de anbringende kommuner har udarbejdet handleplaner for de pågældende børn i overensstemmelse med reglerne i servicelovens § 140 før anbringelsen (eller – i tilfælde af at der er tale om en akut anbringelse – senest 4 måneder efter den akutte anbringelse).

Da de anbringende kommuner ikke er omfattet af min inspektion, foretager jeg mig ikke mere vedrørende spørgsmålet om hvorvidt der har været udarbejdet handleplaner i overensstemmelse med servicelovens § 140 for de børn som for tiden bor på Himmelev, herunder for de 2 børn som jeg har modtaget behandlingsplaner for. Jeg beder dog Himmelev om at oplyse om der foreligger kommunale handleplaner for børnene i disse 2 tilfælde.

Jeg har ingen bemærkninger til behandlingsplanerne der begge er meget uddybende i forhold til beskrivelsen af barnets forhold.

4.4. Brugerindflydelse, forældrekontakt og forældreindflydelse

Himmelev arbejder systematisk med at udvikle og dokumentere kvaliteten gennem Dansk Kvalitetsmodel på det sociale område, og brugerindflydelse er ifølge servicedeklarationen et fokuspunkt i 2011.

Af rapporten om regionens tilsyn med Himmelev i 2011 fremgår det at omfanget og graden af barnets og de pårørendes indflydelse og inddragelse aftales ved indflytningen. Om brugerindflydelse er i øvrigt bl.a. anført følgende i denne rapport:

"Det oplyses, at børn og forældre inddrages så meget som muligt, og at deres ønsker, så vidt det er muligt efterleves.

...

Ledelsen beskriver børnenes indflydelse på det program, der ligger for egen dagligdag. Eksempelvis besøg, aktiviteter i og uden for Himmelev, mad m.m. Det samme beskrives at være gældende for sociale regler. Hvis et barn har ønsker om noget, der vurderes uhensigtsmæssigt, laves aftaler der imødekommer ønsket i en mere hensigtsmæssig form/ramme. Det oplyses, at ovenstående også er beskrevet i de retningsgivende dokumenter (Danske kvalitetsmodel på det sociale område af Danske Regioner), og at disse er kendte af medarbejderne.

Den formaliserede brugerindflydelse beskrives: Elevsamtaler i skolen, omsorgssamtaler med kontaktpædagog og børnemøder. For de unge, der går i ungdomsklub er der indflydelse på aktiviteter og emner der debatteres. ..."

Under inspektionen blev det oplyst at omfanget af kontakten til forældrene og hvordan denne kontakt fungerer, varierer. Børnenes alder har betydning for kontakten, men det spiller også ind om børnene er kommet til Himmelev fra andre institutioner eller direkte fra hjemmet.

Kommunikationen med forældrene foregår når de henter og bringer deres børn til weekend og ferier, når de besøger deres børn på Himmelev, telefonisk, ved Himmelevs besøg i hjemmene og ved statusmøderne. Ifølge servicedeklarationen inviteres

forældrene til at deltage i mindst ét årligt statusmøde og 3-4 forældremøder. Det blev oplyst at der generelt er et godt samarbejde med forældrene.

Døgninstitutioner bør have et forældreråd, jf. pkt. 521 i vejledningen om særlig støtte til børn og unge. Himmelev har et sådant forældreråd der på inspektionstidspunktet bestod af 4 forældre (og personale), men en af forældrene skulle stoppe. Himmelev håbede på flere repræsentanter i rådet efter at der var kommet nye børn og dermed nye forældre. På Himmelevs hjemmeside er en liste med navnene på medlemmerne af forældrerådet i 2011 der (foruden personale) omfatter i alt 4 medlemmer og en suppleant. Forældrerådet holder ca. 4 møder om året.

Af Region Sjællands rapport om tilsyn med Himmelev i januar 2009 fremgår det at Himmelev siden regionens sidste tilsyn havde arbejdet med at forbedre kommunikationen med og informationen til forældrene. Tilsynet vurderede at de pårørende oplevede at de blev informeret og lyttet til, men anbefalede at Himmelev sikrede sig at alle forældre var bekendte med hvordan behandlingscyklussen tilrettelægges for deres barn.

Der er fulgt op på dette i rapporten om regionens tilsyn i januar 2011. Her er anført følgende:

”Ledelsen oplyser, at forældrene ved indskrivning af barnet/den unge, bliver orienteret om stedets behandlingscyklus. Herudover er forældrene via inddragelse en del af den behandlingscyklus, der foregår på stedet. Da behandlingscyklussen har været praktiseret i godt to år, vurderer ledelsen, at alle forældre nu via inddragelse har haft god mulighed for at blive bekendte med behandlingscyklussen. Ledelsen fortæller videre, at der ved indskrivning af nye børn, afholdes møder uden for den normale behandlingscyklus: Et 3 måneders møde med kommune, forældre m.m.”

De medarbejdere som tilsynet havde samtale med, var enige om at forældrene havde oparbejdet kendskab til behandlingscyklussen.

Dette punkt var 1 ud af 5 punkter som der skulle følges op på fra regionens tidligere tilsyn, og i en samlet konklusion anførte tilsynet følgende:

”Tilsynet bemærker, at der i blandt ledelse og personale er enighed om, at der har været arbejdet med og fortsat arbejdes med punkterne fra det tidligere anmeldte tilsyn.

...

Jeg har noteret mig at der er fulgt op på regionens anbefaling fra sidste tilsyn, og jeg lægger til grund at alle forældrene er orienteret om og har kendskab til den behandlingscyklus som Himmelev anvender.

Det fremgår også af rapporten om tilsynet i 2009 at der udarbejdes referat af møderne i forældrerådet, og at dette referat udsendes til alle forældre sammen med et nyhedsbrev. Der er link til referater på hjemmesiden, men der er ingen referater tilgængelige.

Jeg går dog ud fra at der skrives referater, og at det er muligt at få adgang til referaterne gennem det forældreintra der var ved at blive etableret på inspektionstidspunktet. Jeg beder om at få oplyst om det er rigtigt forstået.

Forældrerådet har sammen med Himmelev Behandlingshjem i maj 2009 udarbejdet en velkomstpjece til de pårørende der kan downloades fra Himmelevs hjemmeside. Denne pjece er tænkt som en pjece fra forældre til forældre. Desuden var der som nævnt på inspektionstidspunktet ved at blive oprettet et forældreintra på Himmelevs hjemmeside. Forældreintra er et menupunkt på hjemmesiden, og jeg går derfor ud fra at det er etableret.

I velkomstpjecen er det bl.a. nævnt at forældrerådet mødes 4-5 gange om året, og at rådet holder en årlig "flagfest" samt arrangerer temaaftener/-dage sammen med Himmelev.

En gang om året holdes der forældremøde for alle forældre og ca. hver 2 måned holdes der forældrekonsultation hvor socialrådgiver, det pågældende barns kontaktpædagog og kontaktlærer samt eventuelt psykolog deltager.

Under min samtale med repræsentanterne for forældrene efterlyste de en bedre introduktion af nye forældre. De så gerne at Himmelev gør det mere tydeligt at forældrene kan kontakte andre forældre og nævnte muligheden for at udarbejde en liste over forældre som nye forældre kan kontakte hvis de ønsker det.

Forældrene mente også at der kan være behov for at forældrene mødes engang imellem uden at det sker i forbindelse med et (socialt) arrangement i Himmelev. De nævn-

te i den forbindelse at der ikke kommer ret mange forældre til de arrangementer der er, og at det altid er de samme forældre der kommer.

Under min senere samtale med ledelsen talte jeg med ledelsen om disse forhold. Jeg oplyste at jeg havde opfordret forældrene (forældrerådet) til selv at etablere en liste med kontaktpersoner.

I mit opfølgende brev af 30. september 2010 til forældrene gik jeg ud fra at de selv fulgte op på dette i forældrerådet. Jeg nævnte også at der i den velkomstpjece som forældrerådet og Himmelev har udarbejdet, er oplyst om forældrerådsrepræsentanter der kan kontaktes. Jeg anbefalede at pjecen revideres når der sker udskiftning af repræsentanterne i forældrerådet.

Under samtalen med forældrene og i mit opfølgende brev til dem nævnte jeg også at spørgsmålet om samarbejdet med forældrene og information til (især) nye forældre også indgik i rapporten om Region Sjællands tilsyn med Himmelev i januar 2009.

Desuden nævnte jeg at det forældreintra der var ved at blive etableret på Himmelev, ligeledes vil være velegnet til kontakt, ikke kun mellem Himmelev og forældrene, men også mellem forældrene indbyrdes.

Jeg beder Himmelev om at oplyse om der er fulgt op på de spørgsmål som forældrene rejste over for mig i forældrerådet, og hvad der videre måtte være sket vedrørende disse forhold.

Under min samtale med forældrene kom det også frem at det var uklart om forældrene måtte overnatte hos børnene (i den første tid efter at de er flyttet ind).

Under den afsluttende samtale oplyste ledelsen at det er tilladt. I mit opfølgende brev til forældrene meddelte jeg at jeg på denne baggrund ikke foretog mig mere vedrørende dette forhold ud over at nævne at der eventuelt også vil kunne medtages oplysning om denne mulighed i forældre pjecen og/eller på forældreintra.

4.5. Medicin, læge mv.

Himmelev har tilknyttet en psykiatrisk konsulent der har været overlæge på Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center Bispebjerg og har en meget stor viden inden for autismeområdet. Den psykiatriske konsulent kommer på Himmelev efter aftale og deltager

også i møder efter behov. Alle børnene er som tidligere nævnt udredt af en psykiater inden de kommer til Himmelev. Så vidt jeg erindrer, blev det oplyst at denne konsulent ville stoppe (på grund af pensionering) i nær fremtid.

Jeg beder om at få oplyst om det er korrekt forstået. I bekræftende fald beder jeg om nærmere oplysninger om den fremtidige ordning på dette område.

Himmelev benytter desuden en almindelig praktiserende læge i området.

En af Himmelevs ansatte har det overordnede ansvar for medicineringen af børnene. Under rundgangen fortalte hun hvordan Himmelev håndterer medicin. Hun fortalte bl.a. at 8 ud af de 17 børn der var indskrevet på inspektionstidspunktet, fik medicin. Af rapporten fra regionens tilsyn i januar 2011 fremgår det at færre børn får medicin, og at de der får medicin, får den opdateret samme sted som de bliver udredt.

Det blev endvidere oplyst at der i hver ende af de 2 boligafdelinger er en ansat der er ansvarlig for doseringen af medicinen i det daglige. Der doseres til 1 uge ad gangen i doseringsæsker der låses inde i skabene i spisestuerne i husene, og det er kun de 4 personer og den overordnede medicinansvarlige der har adgang til disse skabe. Selve doseringen sker i et andet lokale hvor Himmelevs medicinskab er placeret. Det medicinskab som Himmelev havde på inspektionstidspunktet, var lånt af et firma til erstatning for det tidligere skab der gik i stykke under flytningen. Der var bestilt et nyt medicinskab.

På indersiden af lågen i medicinskabene i afdelingerne er der en vejledning for håndteringen af medicinen. Der findes endvidere en håndbog og medicinskemaer samt pn-medicin i skabene. Der er klare retningslinjer for hvornår der gives pn-medicin.

Forbruget af medicin noteres i et regneark så Himmelev altid kan se hvad der er givet, og hvad der er tilbage. Medicinen omfatter kun piller.

Af tilsynsrapporten fra regionens tilsyn i 2009 fremgår det at skolen har bokse der bipper når børnene skal have deres medicin.

I medicinskabet i det særlige rum er der en beholder til restmedicin der med det samme kommer i denne beholder. Det blev oplyst at restmedicin afleveres til apoteket, og at Himmelev ingen kvittering får når det afleveres. Himmelev havde bedt om at få det, men fik afslag.

Jeg oplyste at det efter min opfattelse – for at undgå eventuel tvivl om hvad der er sket med restmedicinen, og deraf følgende uberettigede mistanker mod personalet – kan være fornuftigt at få en kvittering fra apoteket. En mulig løsning kan være at Himmelev selv skriver op hvad der bliver afleveret, og anmoder om apotekets kvittering, f.eks. i form af et stempel. Det erklærede ledelsen sig enig i. Så vidt jeg forstod, ville Himmelev følge op på mit forslag.

Jeg beder Himmelev om at oplyse om Himmelev har kontaktet apoteket igen med dette forslag, og om der i bekræftende fald er indført en sådan form for kontrol med restmedicinen for at sikre at der ikke kan ske misbrug og omsætning af medicin.

Jeg har i øvrigt noteret mig at det fremgår af rapporten om regionens tilsyn i januar 2011 at regionen kort tid forinden havde været på uanmeldt tilsyn hvor medicinhåndtering og opbevaring blev grundigt gennemgået, og at tilsynet vurderede forholdene meget tilfredsstillende.

4.6. Undervisning

Himmelev har en intern skole der er oprettet og drives i henhold til folkeskoleloven og specialundervisningsbekendtgørelsen.

Der er plads til 22 børn i skolen. Ingen af børnene går i almindelig folkeskole.

Efter flytningen til Hvalsø rummer skolen nu det meste af hvad der er i en almindelig folkeskole (en stor gymnastiksal/hal, eget fysiklokale, hjemkundskabslokale mv., jf. den bygningsmæssige gennemgang ovenfor). Det betyder at Himmelev ikke længere skal låne lokaler andre steder.

Elevernes skolemæssige færdigheder og forudsætninger er meget forskellige, og flere har haft et kompliceret skoleforløb før indskrivning.

Børnene er delt i 2 grupper efter deres kommunikative og kognitive funktionsniveau. Den ene gruppe er for børn med stort indlæringspotentiale og den anden for børn med indlæringsvanskeligheder. Skolens elever er opdelt i klasser hvortil der er knyttet et lærerteam.

Skolens overordnede mål er – med udgangspunkt i den enkelte elevs særlige behov – at give en undervisning der står mål med kravene i folkeskolen, og som så vidt muligt gør eleven i stand til senere at kunne modtage undervisning i det kommunale skolesy-

stem. Der undervises efter folkeskolelovens § 20, stk. 2, og specialundervisningsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 885 af 7. juli 2010 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand). Der undervises i 1. til 10. klasse.

Den daglige undervisning er præget af forudsigelighed, fast struktur og visualisering.

Eleverne kan ikke aflægge folkeskolens afsluttende prøver på den interne skole da den ikke er prøvegodkendt. Elever der har tilegnet sig de nødvendige forudsætninger for at tage disse prøver, kan efter aftale med en skole der er prøvegodkendt, aflægge prøve dér.

Personalet i skolen omfatter foruden skolelederen og lærerne en pædagog på deltid. Hvis der er behov for det, er det muligt at benytte personale fra boenhederne.

Hver elev har en kontaktlærer der står for forældresamarbejdet og koordinerer aftaler med de enkelte afdelinger samt deltager i møder med personalet på afdelingerne.

Efter § 13 b i folkeskoleloven skal der for alle elever udarbejdes en elevplan til brug for den løbende evaluering. Elevplanen skal indeholde resultatet af og den besluttede opfølgning på evalueringen. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om elevplanen.

Himmelev udarbejder individuelle undervisningsplaner for de enkelte elever som børnene undervises efter. Undervisningen af den enkelte elev evalueres løbende og tilpasses den enkelte elevs behov.

Det materiale som jeg har modtaget efter min anmodning om konkrete behandlingsplaner, omfatter også undervisningsplaner.

Disse undervisningsplaner indeholder begge en fyldestgørende beskrivelse af det pågældende barns status i de primære fag og i skolen generelt.

Det fremgår af folkeskolelovens § 40, stk. 1, 1. pkt., at "kommunalbestyrelsen har det overordnede ansvar for kommunens skolevæsen og påser, at alle undervisningspligtige børn i kommunen indskrives i folkeskolen eller får en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen". Det er således skolemyndigheden i den kommune som skolen ligger i, der har ansvaret for undervisningen af børnene i

skolen og som har pligt til at føre tilsyn med undervisningen. Efter Himmelevs flytning til Hvalsø er tilsynsforpligtelsen overgået fra Roskilde Kommune til Lejre Kommune.

§ 19 i bekendtgørelse nr. 885 af 7. juli 2010 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand indeholder følgende:

”§ 19. Henviſning af en elev til specialpædagogisk bistand i et dagbehandlingstilbud eller i et anbringelsessted, jf. § 5, stk. 3, og § 10, stk. 1, nr. 5, er betinget af, at der på forhånd mellem dagbehandlingstilbuddet/anbringelsesstedet og den stedlige kommunalbestyrelse er indgået overenskomst om undervisningens omfang, indhold og tilrettelæggelse. Overenskomsten skal mindst omfatte følgende:

- 1) Læse- og timeplaner.
- 2) Personalets kvalifikationer.
- 3) Tilsynsfunktionen og dens indhold.
- 4) Den pædagogisk-psykologiske betjening.
- 5) Budgettet for undervisningen og aflæggelse af regnskab.
- 6) Registrering og indberetning til kommunalbestyrelsen af magtanvendelse over for elever.

Stk.2. Den i stk. 1, nr. 3, nævnte tilsynsfunktion skal blandt andet sikre, at undervisningen i dagbehandlingstilbuddet eller anbringelsesstedet står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, jf. folkeskolelovens § 40, stk. 1.”

Der er indgået en undervisningsoverenskomst mellem Region Sjælland og Lejre Kommune der nu (efter Himmelevs flytning til Hvalsø) er skolemyndighed for den interne skole. Ifølge denne overenskomst har regionen det fulde ledelsesmæssige og økonomiske ansvar for driften af skolen. Regionen driver altså skoletilbuddet efter aftale med Lejre Kommune.

Kommunen fører tilsyn med skolen, og rapporter om tilsyn med skolen findes på Himmelevs hjemmeside. Den nyeste rapport er fra et aftalt tilsyn som Lejre Kommune foretog den 31. maj 2011. Tilsynet omfattede et møde med skolelederen, overværelse af undervisning og undervisningsrelaterede aktiviteter samt (sporadiske) samtaler med enkelte elever og lærere. Ved det forudgående tilsyn der fandt sted den 9. marts 2011, havde den tilsynsførende en længere samtale med en af eleverne og en af lærerne, sidstnævnte på baggrund af en spørgeguide. Rapporterne indeholder referater af samtalerne og en beskrivelse af den tilsynsførendes iagttagelser under overværelsen af undervisningen. Den tilsynsførende konkluderede at den interne skole på Himmelev lever op til undervisningsoverenskomsten med Lejre Kommune.

Af rapporten om tilsynet fremgår det også at den tilsynsførende under mødet med skolelederen drøftede spørgsmålet om anvendelse af magt i skolen. Jeg henviser herom til pkt. 5.2.

Det fremgår også af tilsynsrapporten fra kommunen at den tilsynsførende sammen med skolelederen gennemgik en konkret undervisningsplan med henblik på den tilsynsførendes senere opfølgning på arbejdet med undervisningsplaner i skoledelen.

Det er også nævnt at der foregår en egentlig behandling i skoletiden. At det synes at være nødvendigt fik den tilsynsførende bekræftet under sin tilstedeværelse blandt eleverne i skolen.

Det oplyste om undervisningen i den interne skole giver mig ikke anledning til bemærkninger.

4.7. Fritidsordning

Børnene i daggruppen er alle hjemmeboende der går i Himmelevs interne skole og kommer i daggruppen når de får fri fra skole. Daggruppebørnene kan være på Himmelev indtil kl. 17.00 (om fredagen til kl. 16.00). Daggruppen har som nævnt nu plads til 6 elever.

Daggruppens lokaler ligger som nævnt i skolens aktivitetsdel. Der er knyttet 3 pædagogiske medarbejdere til afdelingen.

I fritidsordningen har børnene mulighed for at lege alene eller sammen, både indendørs og udendørs, spille computerspil eller spil, læse, se tv og eventuelt tage på tur uden for Himmelev.

Af regionens rapport fra tilsynet i 2011 fremgår det at daggruppen fungerer som et dagbehandlingstilbud efter skoletid. Det er videre nævnt at der i daggruppen er aktiviteter og undervisning på tværs af de grupper og miljøer børnene og de unge ellers færdes i, i skole og fritid.

Jeg har noteret mig at børnene fra daggruppen også om eftermiddagen laver aktiviteter sammen med børnene fra døgnafdelingerne.

4.8. Daglig struktur og fritid

Børnene har brug for struktur og forudsigelig.

De har aktiviteter både hver for sig og sammen og både i og uden for Himmelev.

De interne aktiviteter er leg alene eller sammen, spil, tv, computer og sysler som f.eks. at tegne, klippe, klistre og læse bøger. Enkelte af børnene har eget tv og PlayStation på værelset, og mange har også egen computer.

De eksterne aktiviteter er ture til byen, skov og strand, sportsaktiviteter mv. Personaleressourcerne og økonomien sætter dog en grænse for hvor mange aktiviteter der kan finde sted uden for huset.

Himmelev har 2 busser. Der er ingen tekst på der viser at det er Himmelevs busser.

Det blev under inspektionen oplyst at det kan være svært at lokke teenagerne ud i frisk luft, men det har hjulpet at Brugsen nu ligger tæt ved Himmelev.

Himmelev har en aktivitetsmedarbejder der er med til at planlægge forskellige tilbud. Han arbejder med børnene både individuelt og i grupper og har mange kompetencer. Der er tilbud om fysisk træning der er tilpasset børnene, og som omfatter tilbud om holdsport, løb, kajakroning, telttur, klatring og rollespil, jf. også opstillingen i service-deklarationen. Aktiviteterne foregår i tæt samspil med boafdelingerne og skolen og indgår som en del af behandlingsindsatsen.

Himmelev er opmærksom på vigtigheden af miljøskift. Flere børn benytter tilbud udenfor Himmelev, og nogle af børnene tager selv af sted. Børnene kan selv fremsætte ønsker om hvad de gerne vil deltage i. Hvis der skal personale med, kan det sætte en vis begrænsning for mulighederne for at gennemføre ønsket.

Det blev under inspektionen oplyst at Himmelev har holdt møde med ungdomsskolen i byen der havde været ud at fortælle om deres aktiviteter. Det havde ført til at 4 børn på inspektionstidspunktet deltog i aktiviteter i ungdomsskolen.

Det blev desuden oplyst at 3 børn på inspektionstidspunktet havde dagtilbud uden for Himmelev.

Spørgsmålet om børnenes deltagelse i aktiviteter, herunder uden for Himmelev, indgik også ved Region Sjællands tilsyn med Himmelev både i januar 2009 og i januar 2011.

I rapporten fra tilsynet i 2011 er det bl.a. nævnt at der er kommet mange flere aktiviteter ind i dagligdagen efter at Himmelev er flyttet til de nye fysiske rammer. I forbindelse med gengivelse af medarbejdernes oplysning herom er anført følgende:

”Alle udtaler, at aktiviteter gør en stor forskel for børn og unge på Himmelev og der kommer begejstrede eksempler herpå:

- Nogle aktiviteter har flyttet lidt på barnets/den unges grænser
- Nogle aktiviteter giver den enkelte mere én til én kontakt
- Nogle børn/unge får øget selvværd af at deltage i aktiviteter ude i nærområdets fritidsforeninger
- Nogle aktiviteter er, modsat tidligere, blevet fælles, hvilket både har øget og rykket ved børnenes og de unges normer og bevidsthed overfor hinanden. Tilsynet hører efterfølgende mange og begejstrede fortællinger herom, der beskriver den rummelighed og omsorg børnene/de unge har opnået overfor hinanden
- Flere aktiviteter giver udover selve aktiviteten også social træning
- Aktiviteter benyttes også til at bryde mønstre
- Aktiviteter er medvirkende til at øge den enkeltes verden og få nye interesser”.

Det er også under et afsnit om kost og motion nævnt at flere børn benytter fritidsaktiviteter i de lokale fritidsforeninger og i ungdomsskolen. Svømning, ridning, gymnastik, bueskydning, foto og spejder er nævnt som eksempler på sådanne aktiviteter. Det er også nævnt at flere går til fitness, og at nogle løber i nærområdet. Desuden er det nævnt at fysioterapeuten arbejder målrettet med de enkelte børn og giver medarbejderne ”redskaber”, og at skolen også i undervisningstiden laver fysiske aktiviteter der øger børnenes koncentration.

Under min samtale med forældrene rejste de spørgsmål om børnenes deltagelse i aktiviteter uden for Himmelev. Den ene af forældrene havde selv oplevet at det havde været svært at få tilmeldt sit barn til svømning. En af de andre oplyste at hun selv havde meldt sit barn til gymnastik.

Under min efterfølgende samtale med ledelsen drøftede jeg (igen) spørgsmålet om aktiviteter uden for huset med ledelsen. Jeg nævnte at der kunne være behov for en afklaring og udmelding til forældrene om hvem der skal tage initiativ til at få etableret fritidsaktiviteter uden for Himmelev (som ofte vil skulle foregå med deltagelse af personale). Jeg nævnte også at der måske var behov for at stramme proceduren op.

Jeg foreslog at forældrene tog dette spørgsmål op i forældrerådet. Jeg bad samtidig ledelsen om at underrette mig om hvad der videre skete vedrørende dette forhold.

I brevet af 13. oktober 2010 har Himmelev oplyst at der er lagt et internt og eksternt program for aktiviteter uden for huset. Det interne refererer til at Himmelevs aktivitetsmedarbejder er begyndt at lægge flere aktiviteter uden for Himmelev. Det eksterne er deltagelse i den lokale fritidsforening i hallen i Hvalsø hvor der er mange aktivitets-tilbud. Himmelev er ikke færdig med at etablere kontakter/aktiviteter for alle børn, men håbede at få flere af børnene i gang med fritidsaktiviteter gennem denne forening i løbet af efteråret 2010/foråret 2011.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om en status på hvordan det er gået med at få flere børn i gang med fritidsaktiviteter gennem den lokale forening siden Himmelevs brev af 13. oktober 2010. Jeg er – som det fremgår ovenfor – opmærksom på det oplyste i regionens rapport om tilsynet i januar 2011 om at flere børn (nu) benytter fritidsaktiviteter i de lokale fritidsforeninger og ungdomsskolen, og de eksempler på aktiviteter der er nævnt i den forbindelse.

Børnene tilbydes ferier, primært i Danmark. Ifølge servicedeklarationen tilbydes der en ferie om året af maks. 7 dages varighed. Himmelev har sin egen hytte – Onkel Toms hytte – i nærheden af Kalundborg der benyttes flittigt, mest om sommeren. Det blev oplyst at det er nemt at være sammen dér. Forældrene kan også låne hytten, og nogle af de børn der er flyttet for længst, bruger den også fortsat (sammen med deres pårørende).

Der er faste pauser for børnene om eftermiddagen og aftenen som personalet benytter til at lægge planer for resten af dagen. Der er altid en voksen på afdelingen i pauserne.

I tilsynsrapporten fra regionens tilsyn i januar 2009 udtalte tilsynet at Himmelev burde overveje om de indlagte pauser var hensigtsmæssige i den form som de var i på daværende tidspunkt.

Jeg beder om at få oplyst resultatet af disse overvejelser.

4.9. Overlevering

Når børnene skal videre fra Himmelev, sker det typisk til et andet døgntilbud. Nogle af børnene kan også komme i et bofællesskab eller eventuelt et opgangsfællesskab eller kollegium. Der er erfaring med at det går rigtig godt for nogle af dem. Enkelte børn er også kommet hjem – også før de er fyldt 18 år.

Det fremgår af rapporten fra regionens tilsyn i 2011 at Himmelev oplever problemer med nogle kommuner der ikke handler på at en ung overgår fra barn til voksen selv om Himmelev gør opmærksom på det.

Jeg beder om en uddybning af dette og hvilke overvejelser dette problem har givet anledning til.

4.10. Økonomiske forhold

Taksterne for ophold på Himmelev fremgår af oplysningerne om Himmelev på tilbudets hjemmeside og på tilbudsportalen.

For 2011 er taksten for daggruppebørnene steget med 1.000 kr. Det blev under inspektionen oplyst at taksten indtil da havde været meget lav. Der skulle ifølge regionens repræsentant være møde om det dagen efter.

Jeg beder om at få oplyst resultatet af dette møde.

Tøj- og lommepenge gives efter en vejledning med fastsatte standardbeløb der er aldersbestemte og reguleres en gang om året. Kommunernes Landsforening udsender en gang om året en vejledning med vejledende satser for tøj- og lommepenge mv.

Alle børnene har en bankkonto som pengene sættes ind på den første i måneden, og hvis man skal bruge penge, går man i banken.

Forældrene inddrages i beslutninger om hvordan pengene skal anvendes. For så vidt angår børnenes anvendelse af lommepenge har Himmelev sat en beløbsmæssig grænse for hvor meget de må bruge til slik. Himmelev er i øvrigt opmærksom på hvordan børnene bruger deres penge. Det blev i den forbindelse nævnt at børnene har haft nogle kort, f.eks. fodboldkort, som de har byttet indbyrdes, og hvor Himmelev har måttet hjælpe nogle af børnene så de ikke blev kede af det fordi de følte at de var blevet "snydt".

Børnene må godt give hinanden gaver til f.eks. fødselsdag. Forældrene må også godt give børnene gaver og for så vidt også penge.

Nogle af børnene sparer penge sammen af deres lomme penge til større ting.

Nogle af børnene slider så meget på deres tøj at det fastsatte beløb til tøj ikke altid er tilstrækkeligt. Hvis et barn har særlige behov, f.eks. på grund af hurtigt slid af bukser eller flyverdragt, taler Himmelev med forældrene eller hjemkommunen, men ellers giver Himmelev selv et ekstra tilskud.

I tilsynsrapporten fra regionens tilsyn i 2009 er det nævnt at administration af børnenes tøj- og lomme penge fungerer godt.

Jeg beder Himmelev om at oplyse hvilken procedure der følges for internt tilsyn med administrationen af børnenes penge.

Desuden beder jeg om at få oplyst om der foretages ekstern revision af Himmelevs regnskaber. Hvis det er tilfældet, beder jeg om at få oplyst hvor ofte revisionen foretages, og om at modtage en kopi af resultatet af den seneste revision.

4.11. Mobiltelefoner, internet, tv mv.

Det er meget individuelt om eller hvor meget børnene bruger mobiltelefon. Der laves individuelle aftaler med børnene om brug af mobiltelefon som børnene generelt overholder. Det er også regler for brug af mobiltelefon i skolen. Det blev i den forbindelse oplyst at sidste nye forskning faktisk anbefaler at der bruges mobiltelefon i skoletiden. Kalender- og alarm-/reminderfunktionerne i mobiltelefoner er et godt hjælpemiddel der kan bruges til at sætte struktur på dagligdagen. Som tidligere nævnt bruges uret i telefonerne også til nogle af børnene.

Mange af børnene har som nævnt egen computer, og enkelte af børnene eget tv og PlayStation på værelset.

Himmelev har som tidligere nævnt ingen husorden og så vidt jeg forstår, heller ingen interne regler i øvrigt der regulerer børnenes dagligdag.

Under min samtale med børnene nævnte det ene barn at personalet burde holde øje med at der ikke er nogen børn der spiller eller ser andre spille spil som de ikke er

gamle nok til. Han oplyste at spil er mærket med en aldersgrænse, men at mærkaterne nogle gange fjernes fra spillene.

Ledelsen erklærede sig enig i at børnene hverken bør se andre spille eller selv spille spil som de ikke er gamle nok til. I mit opfølgende brev til børnene og ledelsen gik jeg ud fra at ledelsen ville følge op på det så det fremover sikres at aldersgrænserne overholdes. Jeg bad ledelsen om at underrette mig om denne opfølgning.

I brevet af 13. oktober 2010 har Himmelev oplyst at Himmelev samme dag kontaktede regionens it-afdeling for at få regionen til at deltage i en regulering så der blev lukket for muligheden for at spille computerspil og besøge sider på internettet som Himmelev mener at børnene ikke bør have adgang til.

Ved samme lejlighed blev der på et ledelsesmøde og et personalemøde truffet en generel beslutning om at børnene ikke må spille spil som de ikke er gamle nok til at spille.

I rapporten om regionens tilsyn med Himmelev i 2011 anbefalede regionen Himmelev at få en politik for børnene og de unges adgang til nettet. Tilsynet nævnte i den forbindelse at tilsynet var opmærksomt på at Himmelev havde bedt om hjælp og var i dialog med regionens it-afdeling om denne problematik.

Regionen opfordrede i rapporten også medarbejderne til at være opmærksomme på hvilken slags musik og tv-kanaler (programmer) der bruges i de forskellige situationer og kører i fællesrummene. Derudover opfordrede tilsynet medarbejderne til at være opmærksomme på hvor høj musikken og tv bør være.

I et bilag til rapporten der indeholder en beskrivelse af observationer i det ene hus, skrev tilsynet desuden følgende:

”Tilsynet opfordrer medarbejderne til, hvis dette ikke allerede er tilfældet, at være opmærksomme på følgende, når børnene/de unge benytter pc'er: Hvilke hjemmesider går børnene/de unge ind på, hvad foregår der på siderne, og om der er hjemmesider/spil der er uhensigtsmæssige jf. den enkeltes problemstilling.”

Jeg har noteret mig det oplyste i brevet af 13. oktober 2010 og går således ud fra at børnene ikke længere kan spille spil eller se andre spille spil som de ikke er gamle nok til.

Jeg beder om at blive underrettet når den nævnte regulering har fundet sted, og om hvad der (i øvrigt) sker i anledning af regionens anbefaling og opfordringer i regionens (senere) rapport om tilsynet i januar 2011.

Jeg beder om at få oplyst om Himmelev også har overvejet at indføre kontrol med hvad børnene ser af film og tv på deres værelser.

Jeg beder Himmelev om at oplyse om børnene også har internetadgang på deres egne computere, og om Himmelev har erfaringer med trusler, mobning mv. via internettet.

Jeg beder desuden om at få oplyst om det har været overvejet at udarbejde en husorden med interne regler/retningslinjer, herunder regler for brug af mobiltelefoner og computer/internet.

For så vidt angår personalets brug af mobiltelefon har jeg noteret mig at det af Himmelevs personalepolitik fremgår at Himmelev ikke accepterer privat brug af mobiltelefon, hverken til telefonering eller sms/mms i arbejdstiden i samværet med barnet, og at personalets mobiltelefoner derfor skal være indstillet på lydløs i arbejdstiden.

4.12. Ryge- og alkoholpolitik

Der er ingen af børnene der ryger, og skolen arbejder målbevidst med at børnene ikke skal begynde at ryge.

Af regionens rapport om tilsynet i januar 2011 fremgår det at Himmelev er opmærksom på at det fremover vil kunne ske at unge over 18 år ønsker at ryge på Himmelev. Regionen anbefalede ledelsen at have fokus på forskellen i lovgivningen for unge under og over 18 år, bl.a. i relation til rygning.

Personalet må kun ryge uden for matriklen. De regler der er fastsat for personalet med hensyn til rygning, alkohol og rusmidler, overholdes.

4.13. Seksuel adfærd

Børnene må godt være kærestere, men døren til deres værelser skal være åben når de er sammen dér. Ingen af børnene siger dog at de er kærestere, og de går ikke ind til hinanden om natten. Himmelev er opmærksom på en eventuel misbrugsrisiko.

Jeg har tidligere i forbindelse med inspektion af døgninstitutioner for børn og unge udtalt at der efter min opfattelse bør være en effektiv natovervågning på døgnafdelinger der sikrer børn og personale mod at der kan ske overgreb. Det kan f.eks. være vågne nattevagter eller bevægelsesfølere på værelsesgangene.

På Himmelev er der en vågen nattevagt og en sovende nattevagt. Der er ingen bevægelsesfølere.

Jeg beder Himmelev om at redegøre nærmere for hvordan Himmelev er opmærksom på at forhindre grænseoverskridende adfærd fra børnenes side, herunder om natten.

Jeg har noteret mig at sexchikane indgår i den politik om vold, chikane og mobning som Himmelev har udfærdiget, jf. herom pkt. 4.14. Jeg beder Himmelev om at oplyse om det har været overvejet at udarbejde skriftlige retningslinjer i forhold til seksuelle krænkelser mellem børnene på Himmelev. Det bemærkes i den forbindelse at jeg er bekendt med at S sammenslutningen af unge med handicap (SUMH) som led i et projekt om seksualpolitik på specialskoler har udarbejdet en værktøjskasse hvor skoler og botilbud kan hente inspiration til at lave en seksualpolitik, herunder med retningslinjer for hvordan man hindrer overgreb og skal handle hvis det alligevel sker.

Jeg går ud fra at medarbejderne også er opmærksomme på hvor grænsen går mellem for lidt og for meget omsorg over for børnene.

Jeg har noteret mig at der blandt det materiale der er i den mappe som jeg har fået, er en såkaldt "børneattest", og jeg går derfor ud fra at denne attest anvendes ved nyan sættelser på Himmelev.

4.14. Vold mv.

Spørgsmålet om vold mv. blev ikke drøftet nærmere under inspektionen, men jeg går ud fra at nogle af børnene kan være udadreagerende over for både personalet og andre børn; det fremgår også af de indberetninger om anvendelse af magt over for børnene som jeg har modtaget. Jeg går dog samtidig ud fra at der typisk er tale om affekthandlinger og ikke egentlige overfald.

Himmelevs personalepolitik omfatter som nævnt bl.a. en voldspolitik, herunder en politik til forebyggelse af vold og krænkelser fra børnene. Det er heri beskrevet hvordan personalet skal forholde sig hvis de oplever vold eller andre krænkelser. Det fremgår også hvordan der skal følges op på episoder af trusler og vold, herunder at alle volds-

episoder skal drøftes på personalemøde, og at ledelsen skal underrettes hvis episoden skal anmeldes som arbejdsskade, eller hvis det anses for nødvendigt.

Af mappen fremgår det også under trivselspolitikken at alle medarbejdere skal udfylde en ambulanceplan hvori det skal angives hvem vedkommende ønsker bliver kontakttet, henholdsvis på arbejdspladsen og privat, hvis der opstår en krisesituation. Navne og telefonnumre skal stå i prioriteret rækkefølge. Under punktet om supervision er det desuden oplyst at medarbejderne kan kontakte Himmelevs psykologer ved akutte kriser.

Jeg anbefaler at der henvises hertil i voldspolitikken.

I mappen er der desuden materiale til et kursus om træning af medarbejdere i håndtering af problemskabende adfærd. Materialet er udarbejdet af Studio III som er en faglig research- og træningsorganisation og bærer desuden Servicestyrelsens og Videnscenter for Autismes logoer.

Af regionens tilsynsrapport fra tilsynet i 2009 og af et notat af 11. maj 2010 fra socialafdelingen om indberetninger om anvendelse af magt mv. på de sociale tilbud for børn og unge i 2009 fremgår det også at Himmelev har arbejdet konstruktivt med konflikt-håndtering. I 2009 iværksatte Himmelev således et efteruddannelsesprogram herom.

Jeg beder om at få oplyst om det har været overvejet at udarbejde generelle regler for børnenes adfærd på Himmelev til at imødegå negativ adfærd og mobning.

Himmelevs voldspolitik omtaler ikke hvornår der skal ske anmeldelse til politiet (når der er tale om vold og trusler fra børn over den kriminelle lavalder).

Der bør være retningslinjer for hvordan ledelsen forholder sig til vold og anden grænseoverskridende adfærd over for personalet, herunder for hvem der tager beslutningen om at et forhold skal politianmeldes. Dog bør den ansatte kunne frabede sig at der sker en politianmeldelse. Der bør også være retningslinjer for hvordan der skal reageres over for det barn der har udøvet vold eller anden grænseoverskridende adfærd.

Jeg beder Himmelev om at overveje at udfærdige sådanne retningslinjer, og jeg beder om at blive underrettet om resultatet af disse overvejelser.

5. Magtanvendelse

5.1. Regler om magtanvendelse i institutioner for børn og unge

De nærmere regler om magtanvendelse i institutioner for børn og unge findes i serviceloven og magtanvendelsesbekendtgørelsen der er udstedt i medfør heraf. På tidspunktet for anvendelsen af magt i de konkrete tilfælde gjaldt lovbekendtgørelse nr. 941 af 1. oktober 2009 (serviceloven) og bekendtgørelse nr. 893 af 9. juli 2007 om magtanvendelse over for børn og unge der er anbragt uden for hjemmet (magtanvendelsesbekendtgørelsen). Lovbekendtgørelse nr. 941 af 1. oktober 2009 blev afløst af lovbekendtgørelse nr. 1096 af 21. september 2010, og i dag gælder lovbekendtgørelse nr. 904 af 18. august 2011. Bekendtgørelse nr. 893 af 9. juli 2007 er nu afløst af bekendtgørelse nr. 1093 af 21. september 2010.

Socialministeriet har i 2011 udarbejdet en vejledning om magtanvendelse over for børn og unge der har fundet anvendelse fra 25. februar 2011. I indledningen til vejledningen er det nævnt at den primært beskæftiger sig med målgruppen "udsatte" børn og unge, men at den i 2011 vil blive suppleret med yderligere afsnit der handler om de særlige problemstillinger der gør sig gældende for børn og unge med nedsat fysisk og psykisk funktionsevne.

I serviceloven findes reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten i lovens kapitel 24. §§ 123 og 123 a indeholder regler for hvilke tvangsforanstaltninger der kan iværksættes over for børn og unge i institutioner uden for hjemmet. Servicelovens § 123, stk. 3 og 4, lyder sådan:

"Stk.3. Under andre døgnophold uden for hjemmet end nævnt i stk. 1, som er formidlet af kommunen, må magtanvendelse kun ske, når forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

Stk.4. Enhver form for magtanvendelse skal registreres og indberettes af tilbudet til kommunalbestyrelsen i den stedlige kommune for de tilbud, som kommunalbestyrelsen fører tilsyn med, jf. § 148 a, og regionsrådet for de tilbud, som regionsrådet fører tilsyn med, jf. § 5, stk. 7. Kommunalbestyrelsen eller regionsrådet orienterer opholdskommunen, jf. § 9 a, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område om indberetningen. Velfærdsministeren fastsætter i en bekendtgørelse regler om magtanvendelse og om registrering og indberetning heraf."

Den bekendtgørelse der er udstedt efter (bl.a.) § 123, stk. 4, (på inspektionstidspunktet som nævnt bekendtgørelse nr. 893 af 9. juli 2007 der nu er afløst af bekendtgørelse nr. 1093 af 21. september 2010), indeholder i §§ 1, 2 og 4 regler om hvornår – og i

hvilken form – der kan anvendes magt over for børn og unge i ikke sikrede døgninstitutioner. Bestemmelserne (der ikke har ændret sig i den nye bekendtgørelse) har følgende indhold:

”§ 1. Magtanvendelse over for børn og unge omfattet af denne bekendtgørelse må kun anvendes, hvis der er hjemmel til det. Magtanvendelse må aldrig erstatte omsorg og socialpædagogisk bistand. Magtanvendelse skal begrænses til det absolut nødvendige og skal i øvrigt stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået hermed.

Stk.2. Legemlig afstraffelse er ikke tilladt. Fiksering er ikke tilladt. Ved fiksering forstås anvendelse af mekanisk tvangsmiddel i form af bælte, håndremme, fodremme, eller livstykke, samt anden form for mekanisk fastspænding. Ydmygende, hånende eller anden nedværdigende behandling er ikke tilladt.

§ 2. Fysisk magtanvendelse i form af, at barnet eller den unge fastholdes, eller føres til et andet opholdsrum er tilladt, hvis:

- 1) barnet eller den unge udviser en sådan adfærd, at fortsat ophold i fællesskabet er uforsvarlig, eller
- 2) barnet eller den unge derved forhindres i at skade sig selv eller andre.

Stk.2. Magtanvendelse efter stk. 1 skal afpasses efter forholdene i den enkelte situation og må ikke gå ud over det strengt nødvendige.

Stk.3. Magtanvendelse, som akut kan være nødvendig, vil være omfattet af straffelovens bestemmelser om nødværge, jf. straffelovens § 13.

...

§ 4. I døgninstitutioner for børn og unge, jf. lovens § 66, nr. 5, vil der i ikke sikrede afdelinger kunne ske fysisk magtanvendelse efter § 2.

Stk.2. Der vil i ikke sikrede afdelinger i døgninstitutioner for børn og unge endvidere kunne ske aflåsning af afdelingen om natten og undtagelsesvis i kortere perioder om dagen.”

Efter magtanvendelsesbekendtgørelsens §§ 41 og 43 (§§ 26 og 28 i den tidligere bekendtgørelse) skal henholdsvis tilladte og ikke tilladte magtanvendelser indberettes til den kommunalbestyrelse eller det regionsråd der fører tilsyn med tilbuddet. Opholdskommunen skal desuden orienteres. Bestemmelserne i den nugældende bekendtgørelse lyder sådan:

§ 41. Ved anbringelse eller overførsel til en sikret afdeling, eller en særligt sikret afdeling, ved anvendelse af isolation, ved tilbageholdelse og fastholdelse efter lovens § 123 b og tilbageholdelse efter lovens § 123 c samt ved fysisk magtanvendelse efter § 2, herunder nødværge, på opholdssteder, delvist lukkede døgninstitutioner og døgninstitutioner med og uden sikrede afdelinger, skal tilbuddets leder eller dennes stedfortræder inden for 24 timer registrere følgende oplysninger på et indberetningsskema udarbejdet til dette formål:

- 1) barnets eller den unges navn og alder,
- 2) tidspunktet for indgrebet,
- 3) indgrebets varighed,
- 4) indgrebets art og
- 5) begrundelse for indgrebet.

Stk.2. Barnet eller den unge, der har været involveret i episoden, der udløste magtanvendelsen, skal gøres bekendt med skematilførslen og have lejlighed til at ledsage denne med sin egen redegørelse for episoden.

Stk.3. Indberetningsskemaet skal forefindes i tilbuddet i en dertil særlig beregnet protokol.

Stk.4. Tilbuddets leder eller dennes stedfortræder skal straks sende kopi af indberetningsskemaet til opholdskommunen.

Stk.5. Tilbuddets leder eller dennes stedfortræder skal ved månedens udgang sammen med sine kommentarer indsende kopi af indberetningsskemaerne til kommunalbestyrelsen, for de tilbud, som kommunalbestyrelsen fører tilsyn med eller regionsrådet for de tilbud som regionsrådet fører tilsyn med, jf. lovens § 123, stk. 4, der gennemgår skemaerne. Kommunalbestyrelsen eller regionsrådet orienterer opholdskommunen om indberetningen.

...

§ 43. Overtrædelse af reglerne i kapitel 1-4 skal, jf. stk. 2, registreres og indberettes til den kommunalbestyrelse eller det regionsråd, der fører tilsyn med det pågældende tilbud, jf. lovens § 148 a eller § 5, stk. 7.

Stk.2. Den implicerede medarbejder skal i de tilfælde, der er nævnt i stk. 1, senest dagen efter episoden afgive skriftlig indberetning derom til tilbuddets leder, der sammen med sine kommentarer samt forklaringer fra personer, der har overværet episoden, inden 3 dage videresender indberetningen til kommunalbestyrelsen eller regionsrådet. Indberetningen skal indeholde følgende oplysninger:

- 1) de særlige forhold, der har begrundet indgrebet,
- 2) tidspunktet for den handling, der har givet anledning til indgrebet,
- 3) tidspunktet for indgrebet,

- 4) indgrebets varighed,
- 5) beskrivelse af indgrebets art,
- 6) beskrivelse af indgrebets formål,
- 7) hvem der foretog indgrebet,
- 8) barnets eller den unges tilstand i den tid, indgrebet fandt sted, og
- 9) barnets eller den unges navn og alder.

Stk.3. Barnet eller den unge, der har været involveret i episoden, der udløste magtanvendelsen, skal gøres bekendt med indberetningen og have lejlighed til at ledsage denne med sin egen redegørelse for episoden.

Stk.4. Hvis der er begrundet mistanke om en strafbar handling, der er undergivet offentlig påtale, skal tilbuddets leder eller dennes stedfortræder straks sende indberetning herom til kommunalbestyrelsen eller regionsrådet, der skal tage kontakt til politiet.

Stk.5. En anden medarbejder, som har overværet episoden, og som ikke dagen efter er bedt om oplysninger til indberetningen, har pligt til at meddele sin forklaring til tilbuddets leder.

Stk.6. En anden medarbejder, der i øvrigt får begrundet viden om episoden, har ligeledes pligt til at meddele tilbuddets leder om denne viden.

Stk.7. Tilbuddets leder skal samtidig med sin indberetning til kommunalbestyrelsen eller regionsrådet, der fører tilsyn med tilbuddet, give kopi af denne til den implicerede medarbejder og skal orientere forældremyndighedens indehaver og opholdskommunen om indberetningen.

...

Stk.10. Kommunalbestyrelsen eller regionsrådet skal træffe afgørelse om de driftsmæssige konsekvenser af indberetningssagen inden 6 uger efter at indberetningssagen er modtaget."

Pkt. 519 i vejledning nr. 11 af 15. februar 2011 om særlig støtte til børn og unge og deres familier der har afløst vejledning nr. nr. 99 af 5. december 2006, lyder sådan:

"I bekendtgørelse om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet,(...), findes en udtømmende opregning af, hvornår det inden for det sociale område kan være tilladt at anvende magt over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet. Anvendelse af magt over for anbragte børn og unge skal således have hjemmel i denne bekendtgørelse. Findes der ikke lovhjemmel til en given foranstaltning, vil der være tale om ulovlig magtanvendelse.

Magtanvendelse må efter bekendtgørelsen ikke erstatte omsorg og socialpædagogisk bistand, og magtanvendelsen skal begrænses til det absolut nødvendige samt stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået hermed. Det kan derfor være hensigtsmæssigt løbende at evaluere på det pædagogiske arbejde på stedet med henblik på at minimere antallet af magtanvendelser.

Som eksempel på fysisk magtanvendelse kan nævnes, at barnet eller den unge fastholdes eller føres til et andet opholdssted. Hertil kræves det imidlertid som en betingelse, at barnet eller den unge udviser en sådan adfærd, at fortsat ophold i fællesskabet er uforsvarligt, eller at barnet eller den unge derved forhindres i at skade sig selv eller andre. Endvidere skal den fysiske magtanvendelse være afpasset efter forholdene i den enkelte situation og må ikke gå ud over det strengt nødvendige.

...

Der gælder forskellige magtbeføjelser for forskellige anbringelsessteder, idet magtanvendelsesmulighederne i opholdssteder for børn og unge og i ikke sikrede afdelinger i døgninstitutioner for børn og unge er meget begrænsede, mens der er nogle flere magtmidler til rådighed i sikrede og særligt sikrede afdelinger, hvis betingelserne herfor er opfyldt.”

Jeg henviser også til den ovenfor nævnte vejledning fra Socialministeriet der nærmere beskriver reglerne om anvendelse af magt over for børn og unge.

Servicestyrelsen har udarbejdet en hjemmeside specielt om anvendelse af magt over for børn og unge, www.servicestyrelsen.dk/omsorgogmagt.dk. Hjemmesiden tilbyder fire forskellige indgange til at forstå og blive fortrolig med reglerne om magtanvendelse.

Bekendtgørelsen om anvendelse af magt (den nugældende) og et dokument med uddybende kommentarer hertil findes i Himmelevs personalemappe. Der er også en blanket hvorpå personalet med underskrift skal bekræfte at have læst bekendtgørelsen (jf. krav herom i magtanvendelsesbekendtgørelsens § 52).

Med virkning fra 1. juli 2010 er muligheden for at foretage undersøgelse af børn og unges person og opholdsrum blevet udvidet til at omfatte alle døgninstitutioner, jf. servicelovens § 123 a, stk. 2. Der er nærmere regler herom i magtanvendelsesbekendtgørelsen, herunder regler om registrering og indberetning af sådanne undersøgelser,

jf. magtanvendelsesbekendtgørelsens § 42. Af et notat af 3. marts 2011 der er bilag til punkt 20 i dagsordenen til et møde den 30. maj 2011 i regionens forretningsudvalg om status for magtanvendelser 2010, fremgår det at regionen ikke har modtaget indberetninger om at der er foretaget sådanne undersøgelser i 2010.

5.2. Regler om magtanvendelser på skolen

I medfør af folkeskolelovens § 52 har undervisningsministeren i en bekendtgørelse om fremme af god orden i folkeskolen fastsat nærmere regler om magtanvendelse i folkeskolen (bekendtgørelse nr. 320 af 26. marts 2010). I bekendtgørelsens § 10 er der anført følgende:

”§ 10. Legemlig afstraffelse og nedværdigende behandling er ikke tilladt.

Stk.2. For at afværge, at elever øver vold mod sig selv eller andre, eller ødelægger eller beskadiger ting, kan der anvendes magt i nødvendigt omfang.

Stk.3. En elev, over for hvem der anvendes magt af den i stk. 2 nævnte karakter, kan af læreren omgående udelukkes fra klassen. Udelukkelsen er betinget af, at eleven i udelukkelsestiden er under fornødent tilsyn.

Stk.4. Skolens leder skal ved udelukkelse af en elev fra klassen efter stk. 3 omgående underrettes af læreren, hvorefter lederen træffer beslutning om de nødvendige videre foranstaltninger.”

Ombudsmandsinstitutionen blev i en anden sag gjort opmærksom på at der ikke var fastsat regler om magtanvendelse i skoletiden for de børn der går i skole i dagbehandlingstilbud eller på anbringelsessteder, ud over at lærerne ikke må anvende legemlig afstraffelse og nedværdigende behandling. Servicelovens og magtanvendelsesbekendtgørelsens regler om magtanvendelse gælder ikke når barnet eller den unge er undergivet skolens tilsynspligt, jf. også pkt. 11 i den ovenfor nævnte vejledning om magtanvendelse over for børn og unge der er anbragt uden for hjemmet.

Det førte til at ombudsmanden over for Undervisningsministeriet rejste spørgsmålet om at fastsætte sådanne regler på området.

Undervisningsministeriet gennemførte herefter ved bekendtgørelse nr. 588 af 24. juni 2009 en ændring af bekendtgørelsen om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand (nu bekendtgørelse nr. 885 af 7. juli 2010). Der blev indsat en bestemmelse i § 18, stk. 1, nr. 6 (nu § 19, stk. 1, nr. 6) om at der i overenskomsten mellem kommunalbestyrelsen i beliggenhedskommunen og dagbehandlingstilbuddet eller anbringelsesstedet skal tages stilling til hvordan registrering og indberetning til

kommunalbestyrelsen af magtanvendelse over for elever skal finde sted. Ændringen af reglerne trådte i kraft den 1. august 2009.

Ifølge undervisningsoverenskomsten mellem Lejre Kommune og Region Sjælland skal magtanvendelser i skolen registres og indberettes til Region Sjælland i overensstemmelse med de retningslinjer som regionen til enhver tid fastsætter herom. Kopi af indberetninger skal fremsendes til kommunen.

Under inspektionen oplyste skolelederen at det var aftalt med regionen at skolen skulle følge samme regler/procedure med hensyn til magtanvendelse som bodelen.

Spørgsmålet om magtanvendelse er nævnt i Lejre Kommunes rapporter om tilsyn med skolen. I rapporten om et tilsyn den 11. november 2010 er anført følgende:

”Vi taler om magtanvendelser, og [skolelederen] viser skemaer som anvendes til indberetning af magtanvendelsessager. Indberetningerne fortages til 'Region Sjælland'. [Skolelederen] fortæller om hvorledes der arbejdes på at skabe en god kultur i forhold til håndtering af institutionel magtanvendelse over for brugerne og brugernes overgreb på personalet, hvor nøgleordet er åbenhed. Indberetningerne er et vigtigt redskab i den forbindelse.

Undertegnede fortæller om sin rolle som tilsynsførende, og sikrer mig dermed [skolelederens] kendskab til Den interne skole Himmelevs undervisningsoverenskomst med Lejre Kommune. Fokusområder for tilsynene er, ud over naturligvis at tilsynet har til formål at dokumentere at Folkeskoleloven overholdes, mål og målopfyldelse vedr. de enkelte elevers skolegang samt bestræbelserne på inklusion.”

I rapporten om tilsynet med skolen den 9. marts 2011 er bl.a. anført følgende:

”Vi taler om magtanvendelser, hvoraf undertegnede har fået fremsendt to stk. registrerede sådanne. Ifølge undervisningsoverenskomsten mellem skolen og Lejre Kommune skal undertegnede rigtignok have magtanvendelser foretaget i skoletiden fremsendt i kopi. De to registrerede magtanvendelser har imidlertid vist sig at være vedr. magtanvendelser foretaget uden for skoletiden og skolen. Det viser sig at overraske [skolelederen], at jeg tilsyneladende kan sidde med disse to magtanvendelser vedr. hændelser i bodelen – noget må være gået skævt i proceduren.

Vi taler alligevel om magtanvendelse i forbindelse med arbejdet på Himmelev. (De to registrerede undertegnede har fået tilsendt er henholdsvis en 'tilladt' og en 'ikke tilladt' – i øvrigt i forbindelse med samme beboer – og absolut overskueligt i omfang, velbeskrevet samt -behandlet). [Skolelederen] har haft en eller flere andre magtanvendelser i tankerne, og vi aftaler at han tjekker om der skulle ligge nogle registrerede magtanvendelser vedr. arbejdet i skoledelen.”

Det fremgår af rapporten fra det næste tilsyn den 31. maj 2011 at spørgsmålet skulle tages op igen ved næste besøg.

Jeg beder om at få oplyst resultatet af denne undersøgelse.

Min undersøgelse omfatter ikke Lejre Kommune, men jeg beder regionen om en udtalelse om aftalen i overenskomsten om at magtanvendelser i skolen skal indberettes til regionen. Som det fremgår af specialundervisningsbekendtgørelsens § 19, stk. 1, nr. 6, skal der i undervisningsoverenskomsten tages stilling til hvordan registrering og indberetning ”til kommunalbestyrelsen” af magtanvendelse over for elever skal finde sted.

Ingen af de indberetninger om anvendelse af magt som jeg har modtaget, vedrører anvendelse af magt i skolen.

5.3. Lukkede døre og frisk luft

Efter § 4, stk. 2, i bekendtgørelsen om magtanvendelse over for børn og unge der er anbragt uden for Himmelev, kan institutioner som Himmelev låse afdelinger om natten og undtagelsesvis om dagen i kortere perioder.

Jeg går ud fra at yderdørene på institutionen låses om natten.

Så vidt jeg husker, er der lås både på dørene til børnenes værelser og på terrassedørene på værelserne.

Jeg beder om at få oplyst om det er korrekt forstået, og om (nogle af) børnene i så fald selv har nøgle til deres værelser. Jeg beder desuden om at få oplyst om værelserne låses af f.eks. når børnene er i skole eller hjemme på weekend.

5.4. Modtagne registreringer

Under inspektionen bad jeg som nævnt i indledningen om at låne Himmelevs skriftlige materiale om 3 indberetninger om anvendelse af magt i 2009 der fremgår af et notat af 11. maj 2010 fra Region Sjælland (som er bilag til referatet af mødet i regionens forretningsudvalg den 7. juni 2010). Jeg bad også om at låne Himmelevs skriftlige materiale om magtanvendelser indtil da i 2010 og regionens tilbagemeldinger i sagerne.

På inspektionsdagen modtog jeg det ønskede materiale. For så vidt angår 2010 har jeg modtaget i alt 4 indberetninger, og det modtagne materiale omfatter således i alt 7 indberetninger om anvendelse af magt.

Jeg har modtaget tilbagemeldinger fra regionen i 4 tilfælde. De 3 episoder som jeg ikke har modtaget tilbagemeldinger om, er de 3 seneste episoder. Disse 3 episoder er alle fra august 2010, og jeg går derfor ud fra at tilbagemeldingerne endnu ikke forelå på tidspunktet for inspektionen.

Jeg går ud fra at tilbagemeldingerne foreligger nu, og jeg beder om en kopi af tilbagemeldingerne vedrørende disse 3 episoder.

Ved min gennemgang af skemaerne har jeg navnlig haft opmærksomheden henledt på om proceduren i forhold til de gældende regler er blevet fulgt. Gennemgangen giver mig anledning til følgende bemærkninger:

5.5. Anvendelse af skemaer mv.

Efter § 26, stk. 1, i den magtanvendelsesbekendtgørelse der gjaldt da de pågældende magtanvendelser fandt sted (og § 41, stk. 1, i den nugældende bekendtgørelse), skal tilbuddets leder eller lederens stedfortræder registrere følgende oplysninger når der har været anvendt tilladt fysisk magt: barnets navn og alder, tidspunktet for indgrebet, indgrebets varighed, indgrebets art og begrundelsen for indgrebet. Registreringen skal ske inden 24 timer på et indberetningsskema der er udarbejdet til dette formål.

Er der tale om ikke tilladt magtanvendelse skal der yderligere registreres oplysninger om tidspunktet for den handling der har givet anledning til indgrebet, formålet med indgrebet, hvem der foretog indgrebet og barnets eller den unges tilstand i den tid indgrebet fandt sted, jf. § 28, stk. 2, i den dagældende bekendtgørelse (§ 43, stk. 2, i den nugældende bekendtgørelse). For så vidt angår begrundelsen for indgrebet skal de særlige forhold der har begrundet indgrebet, oplyses.

Det er kommunalbestyrelsen eller regionsrådet der skal udarbejde skemaer til registrering og indberetning af magtanvendelse (jf. nu pkt. 79 og 82 i vejledningen om magtanvendelse over for børn og unge der er anbragt uden for hjemmet). Skemaerne skal som minimum indeholde de oplysninger der er angivet i de nævnte bestemmelser.

Region Sjælland har i 2007 udarbejdet indberetningsskemaer til registrering af magtanvendelse, herunder over for voksne børn og unge. I dette skema er der rubrikker til afkrydsning af hvilken type indgreb der har været tale om. Der er desuden rubrikker til medarbejdernes udfyldelse af oplysninger om institution, barnets navn og cpr.nr. samt medarbejderens navn og stilling. Der er endvidere rubrikker til oplysning om hvor og hvornår magtanvendelsen foregik og varigheden heraf, samt til oplysning om hvornår den handling der gav anledning til magtanvendelsen, foregik. Dernæst er der rubrikker til angivelse af den indsats der blev forsøgt før magtanvendelsen, de særlige forhold der begrundede magtanvendelsen, arten af og formålet med magtanvendelsen og barnets tilstand under og efter magtanvendelsen. Der er endvidere en rubrik til barnets beskrivelse af episoden der skal dateres og underskrives af barnet. Hvis barnet ikke ønsker at fremkomme med en redegørelse, skal medarbejderen ifølge forretningsgange ved anvendelse af magt på børne- og ungeområdet som regionen har udfærdiget, beskrive barnets reaktion på situationen.

Der er også rubrikker til beskrivelse af hvordan der fremover arbejdes med at undgå magtanvendelse over for det pågældende barn, hvilken bearbejdning af episoden der har fundet sted i personalegruppen, til eventuelle beskrivelser fra andre der var til stede og tiltag i forhold til andre børn der overværede episoden. Der er også en rubrik til oplysning om hvorvidt og i givet fald hvordan forældremyndighedens indehaver er underrettet. Hvis der ikke er sket en sådan underretning, skal baggrunden herfor oplyses. Endelig er der en rubrik til forstanderens bemærkninger og datering og underskrift og til slut en rubrik til oplysning om dato for sagens behandling i socialafdelingen, hvilken medarbejder der har behandlet sagen, og til eventuelle bemærkninger til sagen.

Af regionens forretningsgange fremgår det at institutionens leder skal udfylde skemaets pkt. 1-13 inden for 24 timer og de øvrige punkter inden månedens udgang eller 3 dage afhængigt af hvilken type magt der har været tale om.

Himmelev har anvendt 2 skemaer (skema 1 og 4) der afviger en smule fra det nævnte skema, men også begge bærer regionens logo. Skema 1 er til registrering af magtanvendelsen og skema 2 er et særskilt skema til beskrivelse af den opfølgning (refleksion) der har fundet sted. Skema 2 er vedlagt i to tilfælde.

I skema 1 er der også rubrikker til afkrydsning af om opholdskommunen er orienteret og til henholdsvis medarbejderens og afdelingslederens eventuelle (yderligere) bemærkninger til sagen. Rubrikkerne til oplysning om navn og stilling på den medarbejder der foretog magtanvendelsen, findes i dette skema til slut efter rubrikken til forstanderens bemærkninger med angivelse af at der er tale om en vejledende oplysning der ikke sendes til kommunen.

Skema 4 er som nævnt til brug for beskrivelse af opfølgning på magtanvendelse (refleksion) og indeholder rubrikker til oplysning om hvilken bearbejdning af episoden der har fundet sted i personalegruppen, hvilke læringspunkter episoden har afstedkommet, hvordan der fremover arbejdes med at undgå magtanvendelse over for det pågældende barn, om episoden har ført til andre tiltag i afdelingen og rubrikker til afdelingsleders og forstanders (eventuelle) bemærkninger.

De krav som magtanvendelsesbekendtgørelsen stiller til hvilke oplysninger der skal registreres på skemaet, er opfyldt i begge de nævnte skemaer.

Jeg beder om at få oplyst om de skemaer som Himmelev har anvendt i de konkrete sager, er skemaer som regionen har udarbejdet efter det skema som regionen udarbejdede i 2007, og som findes på regionens hjemmeside.

Det skema som Himmelev har anvendt, indeholder som nævnt rubrikker til afkrydsning af om der er sket orientering af opholdskommunen (jf. § 41, stk. 4, og § 43, stk. 7, i den nugældende bekendtgørelse). Skemaet indeholder imidlertid ikke en rubrik til notat om hvornår det er sket. Som det fremgår af pkt. 5.5 nedenfor, fremgår det heller ikke i øvrigt hvornår der er sket underretning af opholdskommunen.

Skemaerne indeholder heller ikke en rubrik til notat om hvorvidt skemaerne faktisk er sendt til tilsynsmyndigheden (regionen) inden for fristerne i bekendtgørelsen (§ 41, stk. 5, for så vidt angår tilladt magtanvendelse og § 43, stk. 2, for så vidt angår ikke tilladt magtanvendelse). Som det (bl.a.) fremgår af pkt. 5.5, har regionen i sine tilbagemeldinger oplyst hvornår indberetningerne er modtaget.

Hvis regionen ikke havde oplyst hvornår indberetningerne var modtaget, ville det ikke have været muligt for mig at kontrollere om fristerne for indberetning i magtanvendelsesbekendtgørelsen har været overholdt.

Da det (heller) ikke fremgår af indberetningsskemaerne hvornår skemaerne er sendt til opholdskommunen, har det ikke været muligt for mig at kontrollere om fristerne for orientering af opholdskommunen i magtanvendelsesbekendtgørelsen har været overholdt.

Jeg beder Himmelev om at oplyse hvordan Himmelev kontrollerer at alle indberetninger bliver sendt til opholdskommunen og regionen i overensstemmelse med fristerne i magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Jeg beder desuden regionen om at overveje om det vil være hensigtsmæssigt også at have en rubrik i indberetningsskemaet hvor det kan angives hvornår skemaet er videresendt til opholdskommunen.

For så vidt angår indberetning til regionen har jeg noteret mig at regionen i sine tilbagemeldinger har oplyst om datoen for modtagelsen af indberetningerne. Jeg beder alligevel regionen om at overveje om det også vil være hensigtsmæssigt at have en rubrik i skemaet til notat om hvornår indberetningsskemaet er videresendt til regionen.

Jeg beder regionen om at underrette mig om resultatet af disse overvejelser.

Om udfyldelse af skemaer er anført følgende i regionens rapport om tilsynet i 2009:

"De adspurgte [medarbejderne; min bemærkning], har ikke selv oplevet, at skulle skrive en indberetning, men har fået refereret af kollegaer, at de finder at det er tidskrævende, at udfylde indberetningsskemaerne.

Skolen, der følger samme procedure som boafdelingerne i forhold til magtindberetninger, har oplevet, at de store børn føler sig lidt krænket over, at der skal skrives en 'rapport', som de kalder indberetningsskemaerne.

Tilsynet fortæller, at processen i at skrive en magtindberetning gerne skulle lægge op til en dialog, hvor man sammen med barnet tager en snak om, man kunne have grebet det anderledes an, eller om barnet har andre bud på, hvordan det kunne være tacklet, samt ikke mindst om hvordan barnet oplevede situationen."

I rapporten om regionens tilsyn i 2011 er det (under et afsnit om andre forhold) nævnt at ledelsen oplyste at medarbejderne er blevet bedre til at skrive magtanvendelses-skemaer.

5.6. Lidt om sagerne

Som før nævnt modtog jeg 7 indberetninger (3 fra 2009 og 4 fra 2010). Indberetningerne vedrører 4 forskellige børn. Et barn har været involveret i 3 episoder (alle fra august 2010) og et andet barn i 2 episoder (én i 2009 og én i 2010).

En af de 4 indberetninger fra 2010 omfatter 2 episoder med meget kort tids mellemrum.

Episoderne fandt sted henholdsvis den 21. januar 2009, 18. november 2009, 26. november 2009, 26. januar 2010 og 22., 25. og 30. august 2010.

En af episoderne (magtanvendelsen den 30. august 2010) er indberettet både som magtanvendelse efter bekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 2 og som ikke tilladt magtanvendelse. Barnet blev fastholdt og båret.

En af de øvrige magtanvendelser er indberettet som magtanvendelse efter bekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 1 (adfærd der gør fortsat ophold i fællesskab uforsvarligt), en som nødværge (bekendtgørelsens § 2, stk. 3), og de andre efter § 2, stk. 1, nr. 2 (for at forhindre barnet i at skade sig selv eller andre).

I førstnævnte tilfælde er det i indberetningen nævnt at der blev anvendt den forkerte fremgangsmåde. Regionen anså magtanvendelsen som tilladt. Det drejer sig om magtanvendelsen den 21. januar 2009. Barnet blev fastholdt og forsøgt ført hen til sit værelse.

Alle de øvrige indberetningerne om magtanvendelse skete i forbindelse med voldsom adfærd fra barnets side. I alle tilfælde skete der fastholdelse og i 2 tilfælde blev barnet også ført.

En af magtanvendelserne skete på dagafdelingen (efter skoletid). Det drejer sig om en episode der fandt sted den 26. november 2009. Magtanvendelsen er indberettet og godkendt af regionen som en magtanvendelse efter bekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 2.

Serviceovens § 123, stk. 3, der er citeret ovenfor, giver hjemmel til magtanvendelse under andre "døgnophold" uden for hjemmet når forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet. De nærmere regler herom findes i bekendtgørelsen om magtanvendelse over for børn og unge der er anbragt uden for hjemmet.

I den nye vejledning om magtanvendelse over for børn og unge der er anbragt uden for hjemmet, er i pkt. 17 anført følgende om den personkreds der er omfattet af magtanvendelsesbekendtgørelsens regler:

”17. Magtanvendelsesbekendtgørelsens regler om indgreb omfatter alene børn og unge, som har ophold på døgninstitutioner, herunder delvist lukkede døgninstitutioner og sikrede afdelinger samt opholdssteder. Typen af anbringelsessted, hvor barnet eller den unge har ophold, *og årsagen til* [min kursivering] anbringelsen er bestemmende for, hvilke magtanvendelsesregler der gælder, og hvorvidt barnet eller den unge er omfattet af magtanvendelsesbekendtgørelsens regler.”

I samme vejlednings pkt. 46 i kapitel 6 om typer af anbringelsessteder er anført følgende (om aflastningstilbud):

”46. (...) Børn og unge, der er i aflastning på et godkendt opholdssted og en døgninstitution, jf. servicelovens § 66, nr. 5 og 6, er omfattet af reglerne om magtanvendelse, idet reglerne om magtanvendelse er knyttet til anbringelsesstedet (typen af anbringelsessted) *og ikke årsagen til* [min kursivering], at barnet eller den unge opholder sig på anbringelsesstedet.”

Jeg beder regionen om en udtalelse vedrørende anvendelsen af reglerne i magtanvendelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 1 og 2, over for børnene i daggruppen på Himmelev.

Efter § 2, stk. 1, i bekendtgørelse om magtanvendelse over for børn og unge der er anbragt uden for hjemmet (der er citeret ovenfor), er fysisk magtanvendelse i form af at barnet eller den unge fastholdes eller føres til et andet sted, tilladt hvis barnet eller den unge udviser en sådan adfærd at fortsat ophold i fællesskab er uforsvarligt, eller hvis barnet eller den unge derved forhindres i at skade sig selv eller andre. Magtanvendelsen skal efter stk. 2 afpasses efter forholdene i den enkelte situation og må ikke gå ud over det strengt nødvendige.

Afgørelsen om at fastholde eller føre et andet sted hen træffes i den akutte situation af personalet efter en konkret vurdering af hvorvidt der er behov for indgreb i form af magtanvendelse, og i hvilken form.

Jeg har ikke mulighed for at tage stilling til om en given magtanvendelse er korrekt, men bortset fra mit spørgsmål ovenfor har jeg umiddelbart ingen bemærkninger til de gennemgåede indberetninger om magtanvendelse. Som nævnt har Himmelev selv i et tilfælde bemærket at der blev anvendt en forkert fremgangsmåde.

2 af indberetningerne er underskrevet af barnet, og de indeholder begge barnets bemærkninger til episoden. I 4 tilfælde er der notat i rubrikken til barnets redegørelse om at barnet ikke har ønsket at tale om episoden.

Jeg går ud fra at der er tale om en forglemmelse når der ikke er notat i denne rubrik i det sidste tilfælde der vedrører en episode der fandt sted den 26. januar 2010. Jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Det fremgår af magtanvendelsesbekendtgørelsens § 41, stk. 1 (tidligere § 26, stk. 1), at tilbuddets leder eller lederens stedfortræder inden for 24 timer skal registrere nærmere angivne oplysninger i et indberetningsskema udarbejdet til dette formål.

For så vidt angår ikke tilladt magtanvendelse fremgår det af § 43, stk. 2 (tidligere § 28, stk. 2), at den implicerede medarbejder senest dagen efter episoden skal afgive skriftlig indberetning til institutionens leder.

Jeg kan til orientering for Himmelev oplyse at jeg i forbindelse med min inspektion af den sikrede institution Stevnstortet i opfølgingsrapport nr. 3 af 25. juli 2005 beskæftigede mig med spørgsmålet om forståelsen af begrebet "stedfortræder". Jeg anførte at det syntes at være Socialministeriets opfattelse at det var tilstrækkeligt at den medarbejder der havde foretaget magtanvendelsen, førte sine oplysninger ind inden for 24 timer. Jeg gik ud fra at institutionens leder – eller den som lederen måtte have delegeret sin kompetence til – fortsat havde pligt til at gennemse skemaerne og påføre sine kommentarer, og at det (også) skulle ske inden for 24 timer. Socialministeriet udtalte i forbindelse med min inspektion af den sikrede institution Grenen at ministeriet havde været opmærksom på spørgsmålet om delegation i forbindelse med revisionen af bekendtgørelsen om magtanvendelse.

Alle 7 indberetninger er udfyldt af den eller de medarbejder(e) der foretog magtanvendelsen, men det fremgår ikke hvornår det er sket. Der er (i begge skemaer) rubrikker til slut til oplysning om den eller de medarbejder(e) der foretog magtanvendelsen, men der er ikke rubrikker til at angive datoen for deres registreringer, og datoen er heller

ikke anført i de konkrete skemaer. De pågældende skal heller ikke (ligesom forstanderen eller dennes stedfortræder) underskrive skemaet.

2 af indberetningerne er underskrevet af forstanderen, men ingen af dem indeholder oplysning om hvilken dato forstanderen har skrevet under. De øvrige 5 indberetninger er underskrevet af viceforstanderen og er alle daterede. Det fremgår udtrykkeligt at forstanderen var fraværende (på grund af ferie).

Begge de indberetninger som forstanderen har underskrevet, er modtaget af regionen den 22. februar 2010 hvilket i det ene tilfælde var ca. 3 måneder efter magtanvendelsen og i det andet tilfælde den følgende måned for magtanvendelsen. I førstnævnte tilfælde har regionen indskærpet at registrering skal ske inden 24 timer.

Da det ikke fremgår hvornår indberetningerne er underskrevet af forstanderen, har jeg ikke haft mulighed for at kontrollere om det er sket inden for fristen herfor, men jeg har noteret mig at regionen i det ene tilfælde har indskærpet at registrering skal ske inden 24 timer. Jeg må umiddelbart lægge til grund at forstanderen også i det andet tilfælde først foretog sine registreringer kort tiden inden fremsendelsen til regionen.

Jeg mener at det bør være muligt at kontrollere om fristerne i bekendtgørelsen overholdes, og jeg går derfor ud fra at forstanderen fremover vil være opmærksom på at anføre hvornår indberetningerne er gennemgået og underskrevet.

Ingen af de skemaer som viceforstanderen har gennemgået, er blevet underskrevet inden for fristen (fristerne) i magtanvendelsesbekendtgørelsen. Også i et af disse tilfælde har regionen i sin tilbagemelding indskærpet at registrering skal ske inden 24 timer; det drejer sig om en episode den 26. november 2009 som viceforstanderen på tegnede den 1. marts 2010 (og regionen modtog dagen efter).

Det er beklageligt at fristen for registrering ikke er overholdt i nogen af tilfældene. Da regionen har indskærpet overholdelse af fristerne, går jeg ud fra Himmelev nu er opmærksom på at overholde disse frister.

Det fremgår ikke hvordan Himmelevs nærmere procedure er for hvornår indberetningerne om magtanvendelse gives videre til lederen eller lederens stedfortræder.

Jeg beder Himmelev om at oplyse hvordan proceduren er i forbindelse med underskrivelse (og godkendelse) af indberetninger om magtanvendelse.

Det skema som Himmelev har anvendt, indeholder som nævnt rubrikker til afkrydsning af om der er sket orientering af opholdskommunen (jf. § 41, stk. 4, og § 43, stk. 7, i den nugældende bekendtgørelse), men ikke en rubrik til notat om hvornår det er sket.

De nævnte rubrikker er kun udfyldt i 3 af indberetningerne – de 3 seneste der alle vedrører det samme barn. I det ene skema er krydset sat i den forkerte rubrik (episoden den 22. august 2010). Det fremgår ikke hvornår opholdskommunen er orienteret.

Det fremgår heller ikke om og i givet fald hvornår opholdskommunen er underrettet i de øvrige tilfælde. Da der ikke er krydset af i rubrikkerne, må jeg umiddelbart lægge til grund at opholdskommunen ikke er orienteret om indberetningen – før efter regionens afgørelse hvori regionen i 3 tilfælde bad Himmelev om at orientere opholdskommunen om regionens afgørelse.

Jeg beder om at få oplyst om det forholder sig sådan, og i givet fald hvorfor opholdskommunen ikke er orienteret om magtanvendelsen "straks", jf. § 26, stk. 4, i den dagedældende bekendtgørelse.

Da det ikke er oplyst hvornår indberetningerne om episoderne i august 2010 er sendt til opholdskommunen, har jeg ikke haft mulighed for at kontrollere om opholdskommunen i disse tilfælde har været orienteret i overensstemmelse med reglerne.

Som også nævnt ovenfor indeholder skemaet heller ikke en rubrik til notat om hvorvidt skemaerne faktisk er sendt til tilsynsmyndigheden (regionen) inden for fristerne i bekendtgørelsen (§ 41, stk. 5, for så vidt angår tilladt magtanvendelse og § 43, stk. 2, for så vidt angår ikke tilladt magtanvendelse). Men regionen har i sine tilbagemeldinger oplyst hvornår indberetningerne er modtaget, og i 2 af tilbagemeldingerne (vedrørende episoder den 18. og 26. november 2009 som regionen først modtog henholdsvis den 22. februar og 2. marts 2010) har regionen indskærpet at indberetningsskemaet skal indsendes inden månedens udgang. I det ene tilfælde forelå der 2 indberetninger om samme episode fra forskellige medarbejdere, og i den ene af disse 2 indberetninger kom forstanderen med en forklaring på årsagen til den sene indberetning (som regionen ikke mente kunne begrunde en så væsentlig overskridelse af fristerne som der var tale om i det konkrete tilfælde).

I det ene af de 2 andre tilfælde hvor der foreligger en tilbagemelding fra regionen, modtog regionen indberetningen om anvendelse af magt den 10. marts 2009. Anvendelsen af magt skete den 21. januar 2009. I det andet tilfælde der vedrører en magtanvendelse den 26. januar 2010, modtog regionen indberetningen den 22. februar 2010. Heller ikke i disse tilfælde er der således sket indberetning inden for fristen i magtanvendelsesbekendtgørelsen.

Det ene af de tilfælde hvor jeg ikke har modtaget en tilbagemelding fra regionen, er den ene sag der er indberettet som (både tilladt og) ikke tilladt magtanvendelse. Det drejer sig om en magtanvendelse den 30. august 2010. Viceforstanderen har (i forstanderens ferie) påført sine bemærkninger i skemaet den 7. september 2010 og heri forklaret hvorfor indberetningen ikke er sendt inden 3 dage. Det skyldtes at viceforstanderen først efter et par dage blev klar over at der var tale om en ikke tilladt magtanvendelse (fordi barnet var blevet løftet og ikke ført).

De 2 sidste magtanvendelser er indberetninger om anvendelse af magt efter bekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 2 og § 2, stk. 3, om nødværge (der skal indberettes ved månedens udgang). Den ene vedrører en magtanvendelse den 25. august 2010 som viceforstanderen gennemgik den 2. september 2010, og jeg går derfor ud fra at indberetningen tidligst er sendt denne dag.

Da det ikke fremgår af indberetningsskemaet vedrørende den sidste anvendelse af magt (om og) hvornår skemaet er sendt til regionen, har jeg ikke haft mulighed for at kontrollere om der er sket indberetning inden månedens udgang. Da regionen har indskærpet overholdelse af fristerne, går jeg ud fra Himmelev nu er opmærksom på at overholde disse frister.

5.7. Region Sjællands tilsyn med Himmelevs anvendelse af magtanvendelsesbekendtgørelsen

Region Sjælland fører efter servicelovens § 5, stk. 7, og magtanvendelsesbekendtgørelsen, nu bekendtgørelsens § 44, tilsyn med de tilbud som regionen driver, herunder tilbuddets anvendelse af magtanvendelsesbekendtgørelsens regler.

Det gælder som nævnt ovenfor også for anvendelse af magt i skolen, jf. undervisningsoverenskomsten mellem regionen og Lejre Kommune.

I serviceloven og den nye magtanvendelsesbekendtgørelse er der som tidligere nævnt indsat regler om undersøgelse af opholdsrum og personer også på ikke sikrede insti-

tutioner. Regionens repræsentant oplyste under inspektionen at der som følge af at reglerne var helt nye i forhold til ikke sikrede institutioner, endnu ikke var fastsat retningslinjer herom. Jeg går således ud fra at det var/er hensigten at fastsætte sådanne retningslinjer.

Jeg beder regionen om at oplyse om det er korrekt forstået. I bekræftende fald beder jeg om kopi af retningslinjerne når de er udarbejdet.

Af det tidligere nævnte notat af 3. marts 2011 fremgår det at socialafdelingens faglige og juridiske konsulenter behandler indberetningerne der vurderes i forhold til bestemmelserne i lovgivningen og i forhold til borgerens individuelle plan. Konsulenterne træffer afgørelse om hvorvidt der har været tale om tilladt eller ikke tilladt magtanvendelse. Afgørelsen meddeles borgeren eller (på børne- og ungeområdet) forældremyndighedsindehaveren.

På regionens hjemmeside findes bl.a. en beskrivelse fra februar 2007 af forretningsgange ved anvendelse af magt på børne- og ungeområdet (jf. også omtalen heraf ovenfor). Det fremgår heraf at socialafdelingen inden for højst 4 uger (for så vidt angår tilladt magtanvendelse) giver det pågældende tilbud en meddelelse om socialafdelingens vurdering og orienterer opholdskommunen.

For så vidt angår ikke tilladt magtanvendelse fremgår det af magtanvendelsesbekendtgørelsens § 43, stk. 10, at regionen skal træffe afgørelse om de driftsmæssige konsekvenser af indberetningssagen inden 6 uger efter at sagen er modtaget.

I 3 af de 4 tilbagemeldinger fra regionen har regionen bedt Himmelev om at orientere forældremyndighedens indehaver og opholdskommunen om regionens afgørelse.

Jeg henleder opmærksomheden på at regionen ifølge bekendtgørelsens § 41, stk. 5, (selv) skal orientere opholdskommunen om sin afgørelse.

Regionen følger udviklingen på området for anvendelse af magt. Spørgsmålet om anvendelse af magt indgår ved regionens tilsyn af de enkelte tilbud hvor børn og pårørende også spørges om deres oplevelser heraf, og en gang om året gives der en orientering til forretningsudvalget om status for det pågældende år. Seneste orientering er som nævnt sket den 30. maj 2011.

Regionens rapport om tilsyn med Himmelev i januar 2009 indeholder et afsnit om anvendelse af magt. Heri er anført følgende:

”En stor del af medarbejderne har flyttet fokus i forbindelse med konflikter, således at man er blevet mere bevidst om, ikke at gå med på barnets ’frustration’. Personalets tilgang er i dag mere rolig og tilbagelænet. Eksempelvis hvis et barn ikke vil i skole, bliver personalet ikke insisterende, men giver barnet mere rum og mere tid, og vender senere tilbage. Ligeledes er der generelt en ændring i kommunikationsformen.

Ledelsen mener, at benyttelse af Marte Meo kombineret med personalets tilgang og ændrede rammer i forhold til konkrete børn, har medvirket til en ændring af konflikter og til at man har nedbragt behovet for at benytte magtanvendelse.

...

Tilsynet konstaterer ud fra det oplyste, at Himmelev behandlingshjem har arbejdet konstruktivt og målrettet omkring såvel den teoretiske som den praktiske tilgang til konfliktforståelse og konflikthåndtering.

Tilsynet vurderer, denne øgede fokus har haft en positiv effekt på forståelse af konflikternes opståen, samt for konflikthåndteringen.”

Der er ikke et tilsvarende selvstændigt afsnit om anvendelse af magt i rapporten om regionens tilsyn i 2011, men det fremgår af afsnittet om andre forhold at tilsynet også denne gang spurgte ind til magtanvendelse. Ledelsen oplyste at der i organisationen tales meget om magtanvendelse og tilgang hertil, og at medarbejderne er blevet bedre til at skrive magtanvendelsesskemaer og langt bedre til at reflektere over episoderne.

Jeg har noteret mig at der er arbejdet målrettet med konflikthåndtering, og det som Himmelev oplyste over for regionen i forbindelse med tilsynet i januar 2011.

Af regionens notat af 3. marts 2011 om status for magtanvendelser 2010 fremgår det at der på de ikke sikrede døgninstitutioner for børn og unge har været 38 indberetninger om anvendelse af magt i 2010, og at 15 af disse indberetninger vedrører anvendelse af magt over for børn og unge på Himmelev. I notatet er herom anført følgende:

”...

12 indberetninger er behandlet som tilladt magtanvendelse i henhold til magtanvendelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 2.

2 indberetninger er behandlet som ikke tilladt magtanvendelse. I begge tilfælde har personalet kortvarigt båret et barn i stedet for "at føre" som bekendtgørelsen giver tilladelse til. I begge tilfælde forelå der konkrete begrundelser for handlingen.

Desuden har socialafdelingen modtaget 1 indberetning, hvor socialafdelingen vurderede, at der ikke havde været tale om magtanvendelse. Barnet modsatte sig ikke den pågældende handling.

Socialafdelingen modtog i 2009, tre indberetninger om magtanvendelse. Ændringen i antallet af indberetninger fra 2009 til 2010 kan forekomme stor. Antallet ligger dog på niveau med 2008.

Himmelev der er et tilbud til børn og unge med autisme og er i sommeren 2010 flyttet til nye lokaler. Der kan have været nogen usikkerhed hos enkelte børn og unge i forbindelse med flytningen.

Institutionen har i 2010 generelt haft fokus på at undgå magtanvendelser og har bl.a. gennemført flytningen på en særdeles positiv måde med fokus på det enkelte barns behov og tryghed."

Af notatet af 3. marts 2011 fremgår det også at Region Sjælland har udarbejdet undervisningsmateriale der anvendes af de faglige konsulenter ved temadage for ledelse og medarbejdere i de regionale tilbud.

Notatet indeholder også en gennemgang af de nye regler om anvendelse af magt på området for børn og unge, herunder om muligheden for at undersøge børn og unges opholdsrum og person. Det fremgår at regionen ikke har modtaget indberetninger om at der er foretaget sådanne undersøgelser i 2010.

Jeg har noteret mig at der er sket en stor stigning i antallet af episoder med anvendelse af magt på Himmelev i 2010 i forhold til 2009. Da jeg (kun) har modtaget 4 af de i alt 15 indberetninger for 2010, og min anmodning omfattede rapporter om anvendelse af magt frem til inspektionstidspunktet den 28. september 2010, må jeg endvidere forstå at de øvrige episoder alle har fundet sted i løbet af de sidste ca. 3 måneder af 2010.

På baggrund af det der er anført af regionen i det citerede om en mulig sammenhæng mellem stigningen i antallet af magtanvendelse og flytningen, og da antallet af magtanvendelse i 2010 ligger på niveau med antallet i 2008, giver stigningen mig ikke anledning til at foretage mig noget.

6. Personaleforhold

Der er oplysninger om personalet, herunder personalets sammensætning, under oplysningerne om Himmelev på hjemmesiden, på tilbudsportalen og i regionens tilsynsrapporter. Ifølge hjemmesiden omfatter personalegruppen 51 fuldtidsstillinger, fordelt på 54 personer. Den 5. januar 2011 var der ifølge oplysninger på tilbudsportalen 53 ansatte på Himmelev. Herudover er der tilknyttet 17 timelønnede vikarer. Ifølge tilbudsportalen er der tilknyttet læge/psykiater i 3 timer ugentligt.

Personalet omfatter pædagoger (der udgør langt den største gruppe), lærere, en socialrådgiver, 2 psykologer, social- og sundhedsassistenter, en kok (der var ansat pr. 1. februar 2010), medhjælper, en fysioterapeut, en aktivitetsmedarbejder, en sekretær og servicepersonale. Ledelsen omfatter en forstander, en viceforstander, en skoleleder og 2 personaleledere.

I rapporten om regionens tilsyn i januar 2011 er det nævnt at ledelsen på Himmelev gerne ser at der på konsulentbasis ansættes en sangpædagog og en talepædagog. Som begrundelse er anført at det vil give flere af børnene øget kontakt med sig selv i form af øget bevidsthed. (Det er også nævnt at det ville være ønskeligt hvis der i nærområdet var en rideterapeut da det ville spare megen transport).

Jeg beder om at få oplyst om regionen har overvejet eller vil overveje ønskerne om at der på konsulentbasis ansættes en sangpædagog og en talepædagog.

Ifølge tilbudsportalen var den gennemsnitlige ansættelse 8 år den 5. januar 2011.

Himmelev har et fast vikarkorps som der kan ringes til, herunder vikarer specielt til nattevagt. Af regionens tilsynsrapport fra tilsynet i 2011 fremgår det at flere af vikarerne har været på Himmelev i mange år, og at der (på grund af benyttelsen af "Time Care", jf. herom nedenfor) ikke benyttes mange vikarer.

Under inspektionen blev det oplyst at det normalt er nemt at få en vikar, men at det dog nogle gange kan tage et stykke tid at skaffe vikarer.

Det blev desuden oplyst at meget sen sygemelding kan føre til at der indkaldes fast personale – hvis det ikke lykkes at indkalde en vikar.

Jeg anmoder om nærmere oplysning om hvorvidt vikarerne er uddannede, hvem der bestemmer hvilke personer der indgår i korpset, og hvem der har ansvaret for at indkalde vikarer.

Antallet af medarbejdere i boligerne varierer i løbet af døgnet. Der er flest på arbejde i eftermiddags- og aftentimerne. Der er (som tidligere nævnt) en vågen nattevagt og en sovende nattevagt. Den sovende kan tilkaldes som hjælp til at støtte børnene hvis de vågner om natten.

Personalet arbejder i team.

Himmelev har indført "Time Care" der er et it-baseret vagtplansystem der betyder at personalet selv kan tilrettelægge arbejdstiden. Ifølge tilsynsrapporten fra tilsynet i 2009 fungerer det godt, men havde dog givet mere administrativt arbejde og gjort det svært for medarbejderne at læse deres lønsedler.

Sygefraværet lå ifølge tilsynsrapporten fra tilsynet i 2009 "fortsat" over gennemsnittet. Det kunne ifølge ledelsen skyldes at der på det pågældende tidspunkt var ledige stillinger der bevirkede at nogle medarbejdere måtte yde mere og derfor blev syge. Det fremgår samtidig af tilsynsrapporten at sygefraværet dog var reduceret sammenlignet med et par år tilbage. Ledelsen mente til dels at det kunne skyldes arbejdsplanlægningen gennem "Time Care".

Under inspektionen blev det oplyst at der laves en opgørelse en gang om måneden, og at sidste opgørelse viste et sygefravær på 3,3 pct.

I konklusionen vedrørende personaleforhold anførte tilsynet følgende i rapporten fra tilsynet i januar 2009:

"Tilsynet konstaterer, at såvel medarbejdere som pårørende oplever, at personalet ofte har meget travlt.

Tilsynet vurderer, at den i tilsynsrapport 2007 omtalte strukturændring er implementeret, og at både ledelse og medarbejdere oplever, at den tidligere omtalte afstand imellem ledelse og medarbejder er reduceret.

Tilsynet foreslår at Himmelev behandlingshjem, på et relevant tidspunkt foretager en evaluering af strukturændringen.

Tilsynet konstaterer at medarbejderne oplever at ledelsen lytter til dem og søger at handle på eventuelle formulerede ønsker.”

Af rapporten fra tilsynet i 2011 fremgår det at alle pædagoger var på et 2-dages kursus i maj 2010 om de omstruktureringer og overleveringer der havde været og ville komme i forbindelse med flytningen af hele Himmelev.

Selv om tilsynet i konklusionen om personaleforhold i rapporten fra tilsynet i 2011 ikke havde bemærkninger til personaleforholdene, beder jeg om at få oplyst hvad tilsynets anbefaling om at evaluere strukturændringen har givet anledning til.

Under mine møder med ledelsen og personalet på Himmelev fik jeg indtryk af at Himmelev er opmærksom på at skabe gode personalemæssige forhold, og at der generelt er tale om en god og velfungerende arbejdsplads.

7. Tilsynsordning

7.1. Generelt

Efter ikrafttræden af kommunalreformen den 1. januar 2007 er det samlede myndigheds-, forsynings- og finansieringsansvar nu placeret i kommunerne.

I kapitel 2 i serviceloven er kommunernes og regionernes opgaver efter loven reguleret. Kommunalbestyrelserne skal sørge for at der er de nødvendige tilbud efter serviceloven, jf. lovens § 4, stk. 1. Kommunen kan opfylde sit forsyningsansvar ved brug af egne tilbud og ved samarbejde med andre kommuner, regioner eller private tilbud, jf. lovens § 4, stk. 2. Det fremgår af lovens § 67, stk. 4, at døgninstitutioner kan oprettes og drives af en kommune, jf. § 4, af en region, jf. § 5, eller som selvejende institutioner som kommunalbestyrelsen eller regionsrådet indgår aftale med.

Kommunalbestyrelsen har pligt til at føre tilsyn med hvordan de kommunale opgaver løses. Tilsynet omfatter både indholdet af tilbuddene og den måde opgaverne udføres på. Det fremgår af den sociale retssikkerhedslovs §§ 15 og 16. Formålet med tilsynet er at påse at barnet/den unge får den hjælp som de har ret til efter loven og efter de beslutninger som kommunalbestyrelsen har truffet, at hjælpen til barnet/den unge er tilrettelagt og udført på en faglig og økonomisk forsvarlig måde, og at forebygge ved at gribe korrigerende ind.

Tilsynsforpligtelsen er uddybet i serviceloven. Af servicelovens § 148 fremgår det at den visiterende kommune i alle tilfælde har den personrelaterede tilsynsforpligtelse med den enkelte borger. Det gælder således uanset om kommunen benytter egne eller andre tilbud.

Af servicelovens § 5, stk. 7, fremgår det endvidere at regionsrådet fører det generelle driftsorienterede (institutionelle) tilsyn med de tilbud som regionen driver. Tilsynet omfatter personale, bygninger og økonomi.

Socialministeriets vejledning nr. 73 af 3. oktober 2006 om lov om retssikkerhed og administration på det sociale område der trådte i kraft den 1. januar 2007, indeholder nærmere retningslinjer for hvordan tilsynsforpligtelsen skal gennemføres (punkt 360-372). Det fremgår af punkt 361 at vejledningens opregning af forskellige facetter ved tilsynsvirksomheden ikke er udtømmende.

Ifølge punkt 362 er kernen i tilsynsforpligtelsen at myndighederne har pligt til at holde sig informeret om indhold og fremgangsmåde i tilbuddene, samt til at forholde sig til denne information i forhold til opgaver, formål og gældende lov. Tilsynsopgaven har tre aspekter: kontrolaspektet, kvalitetssikringsaspektet og udviklingsaspektet. Af punkt 363 i vejledningen fremgår det endvidere at tilsynet skal være aktivt og opsøgende.

Servicestyrelsen har udarbejdet vejlednings- og inspirationsmateriale om det driftsmæssige tilsyn med anbringelsessteder for børn og unge der findes på styrelsens hjemmeside under www.servicestyrelsen.dk/tilsyn. Det fremgår også heraf at styrelsen har sat et undervisningsforløb i gang. Baggrunden herfor er at undersøgelser har vist at der er stor forskel på kommunernes og regionernes tilsynspraksis.

Danske Regioner har desuden i juli 2007 udarbejdet fælles tilsynsprincipper for de regionale tilbud henblik på at sikre at der på landsplan gennemføres tilsyn af relativt ensartet standard. Inden for rammerne af de fælles principper skal de enkelte regionsråd tage stilling til hvordan tilsynet konkret skal planlægges og udføres. De fælles tilsynsprincipper ligger både på Danske Regioners og (bl.a.) Region Sjællands hjemmeside.

Region Sjælland har (senest) i januar 2010 udarbejdet en tilsynsguide for regionens tilsyn med de tilbud som regionen driver, jf. pkt. 7.2.

7.2. Region Sjællands tilsyn

Region Sjællands tilsynsguide fra januar 2010 er udarbejdet på baggrund af et nyt politisk oplæg (fra 2009) om Region Sjællands tilsyn med sociale tilbud. Guiden anvendes både på voksenområdet og børneområdet. Tilsynsguiden skal sikre at de enkelte tilbud får en ensartet behandling.

Den nugældende tilsynsguide erstatter en tidligere tilsynsguide der blev anvendt ved det tilsyn der fandt sted med Himmelev i januar 2009. Denne guide er omtalt i rapporten og opfølgingsrapporterne om min inspektion i 2008 af Bo- og Naboskab Sydland.

Ændringen af tilsynsguiden har ifølge et notat af 29. januar 2010 om opsamling på tilsyn i 2009 der er bilag til et referat af et møde den 8. februar 2010 i Udvalget for psykiatri- og socialområdet i Region Sjælland, haft til hensigt at smidiggøre de anmeldte tilsyn. F.eks. skal de emner der bliver behandlet ved uanmeldte tilsyn, ikke behandles ved de anmeldte tilsyn. Der skal desuden ikke længere udføres anmeldt tilsyn en gang om året, men kun hvert andet år. Der skal fortsat også være et uanmeldt screenings-tilsyn hvert år og et uanmeldt tilsyn hvert år (2 uanmeldte tilsyn på større tilbud).

Tilsyn udføres af socialafdelingen.

Efter hvert anmeldt tilsyn udarbejdes der et udkast til rapport der sendes til høring hos forstanderen hvis bemærkninger indarbejdes i den endelige rapport. Denne rapport lægges på regionens hjemmeside. Den seneste rapport på hjemmesiden om Himmelev er rapporten fra det anmeldte tilsyn i januar 2011.

Hvis rapporten indeholder anbefalinger og/eller påbud, skal tilbuddet udfærdige en handleplan som socialafdelingens fagkonsulenter anvender som redskab for opfølgning.

Ved uanmeldte tilsyn afrapporteres der i skemaform der sendes i høring hos forstanderen.

Jeg mener at rapporterne fra de generelle tilsyn i januar 2009 og januar 2011 lever op til den standard for tilsyn som regionen har udarbejdet.

Jeg beder regionen om at oplyse om de seneste uanmeldte tilsyn har givet anledning til bemærkninger. Det kan eventuelt ske ved blot at vedlægge de udfyldte skemaer fra disse tilsyn.

7.3. Det personelle tilsyn

Det fremgår af servicelovens § 148, stk. 1-2, at anbringelseskommunen løbende skal følge med i hvordan det går det barn som kommunen har anbragt. § 148 er formuleret sådan:

”§ 148. Kommunalbestyrelsen i den kommune, der har pligt til at yde hjælp efter denne lov, jf. §§ 9-9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, fører tilsyn med de tilbud, som kommunalbestyrelsen i denne kommune i forhold til den enkelte person har truffet afgørelse om, jf. § 3, stk. 1. Tilsynet omfatter ikke det generelle driftsorienterede tilsyn, jf. § 148 a.

Stk.2. Kommunalbestyrelsen i den kommune, der har pligt til at yde hjælp efter denne lov, jf. §§ 9-9 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, skal løbende følge de enkelte sager for at sikre sig, at hjælpen fortsat opfylder sit formål. Kommunalbestyrelsen skal herunder være opmærksom på, om der er behov for at yde andre former for hjælp. Opfølgningen skal ske ud fra modtagerens forudsætninger og så vidt muligt i samarbejde med denne.”

På inspektionstidspunktet fremgik det af § 148, stk. 3, at anbringelseskommunen mindst én gang om året skulle tale med barnet eller den unge under et tilsynsbesøg på anbringelsesstedet. Denne bestemmelse er pr. 1. januar 2011 blevet ophævet og erstattet af en ny bestemmelse om det personrettede tilsyn i § 70, stk. 2. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”Stk.2. Ved anbringelse uden for hjemmet skal vurderingen af indsatsen efter stk. 1 og af behovet for revision af handleplanen ske på baggrund af det løbende tilsyn med barnet eller den unge, jf. § 148, stk. 1, og efter kontakt med forældremyndighedsindehaveren. Tilsynet efter § 148, stk. 1, skal omfatte mindst to årlige tilsynsbesøg på anbringelsesstedet, hvor kommunen taler med barnet eller den unge. Samtalen skal så vidt muligt finde sted uden tilstedeværelse af ansatte fra anbringelsesstedet. Vurderingen skal omfatte en stillingtagen til, hvorvidt andre forhold end de hidtil beskrevne, jf. § 140, er relevante, og i så fald skal disse indgå i en revideret handleplan.”

Baggrunden for lovændringen var at den tidligere lovgivning kun stillede få krav til det personrettede tilsyn, og mange anbringelsessteder oplevede at kommunerne ikke i tilstrækkeligt omfang fulgte op på de anbragte børns udvikling, og at opfølgningen ikke skete på et systematisk grundlag. De mere detaljerede krav til det personrettede tilsyn er indsat i et nyt stykke i § 70, stk. 2, for at understrege den tætte sammenhæng mellem det personrettede tilsyn og opfølgningen på handleplanen. I handleplanen er be-

skrevet den indsats der er truffet afgørelse om, og som det personrettede tilsyn skal følge op på. Samtidig er det løbende personrettede tilsyn og de samtaler der føres med barnet eller den unge, grundlaget for vurderingen af om der er behov for at revidere handleplanen og eventuelt indsatsen. Som det fremgår af § 70, stk. 2, skal anbringelseskommunen nu mindst 2 gange om året afholde samtaler med barnet eller den unge. Samtalen skal så vidt muligt afholdes uden tilstedeværelse af ansatte på anbringelsesstedet, og kommunen skal i forbindelse med revisionen af handleplanen overveje hvilke (nye) punkter der er relevante for det pågældende barn eller den unge.

Under inspektionen blev det oplyst at én af de kommuner der fører det personrettede tilsyn (Roskilde Kommune) gerne vil lave 6 tilsyn pr. barn om året hvilket giver i alt 24 tilsyn da 4 børn kommer derfra. Det synes Himmelev er meget, og Himmelev er blevet enig med kommunen om at skifte det ene tilsyn ud med kommunens deltagelse i handleplansmøde og at fjerne et andet. Der er afsat 2 timer pr. tilsyn hvor der deltager en fra kommunen og en fra Himmelev.

Andre kommuner udfører f.eks. 1 tilsyn om året og andre igen helst ingen, men kommer i forbindelse med handleplansmøder 1 gang om året. Deltagelse i handleplansmøder er ikke et tilsyn.

Jeg beder Himmelev om at oplyse hvilke erfaringer Himmelev indtil nu har med de ændringer der er foretaget pr. 1. januar 2011.

Som anført deltager kommunens sagsbehandler også i det handleplansmøde der holdes en gang om året hvor forældrene også deltager. I forbindelse med min inspektion af andre døgninstitutioner for børn og unge er det blevet oplyst at der kan være problemer med at få holdt de planlagte opfølgingsmøder/statusmøder, bl.a. fordi de bliver aflyst på grund af manglende personaleressourcer i kommunerne.

Så vidt jeg forstod, oplever Himmelev ikke væsentlige problemer i den henseende. Som tidligere nævnt fremgår det af den ene af de behandlingsplaner som jeg har modtaget, at kommunen (kommunerne) meldte afbud til handleplansmødet – der dog blev gennemført alligevel.

Jeg beder Himmelev om at oplyse om de kommuner der helst ikke afholder samtaler med børnene, men kommer i forbindelse med handleplansmøder en gang om året, heller ikke har en samtale med barnet i forbindelse med dette møde.

Da de enkelte kommuner ikke er omfattet af inspektionen, foretager jeg mig ikke mere vedrørende spørgsmålet om omfanget af de enkelte kommuners personelle tilsyn med børnene på Himmelev.

Opfølgning

Jeg har i de enkelte afsnit ovenfor bedt Himmelev og Region Sjælland om oplysninger mv. vedrørende forskellige forhold. Jeg beder om at Himmelev sender institutionens oplysninger mv. gennem regionen så regionen får lejlighed til at kommentere det som Himmelev anfører.

Underretning

Denne rapport sendes til Himmelev, Region Sjælland, Folketingets Retsudvalg, Institut for Menneskerettigheder, Det Centrale Handicapråd og til børnene på Himmelev og deres forældre.

Lennart Frandsen
Inspektionschef